

YIRMİNCİ YÜZYILIN BAŞLARINDA İSTANBUL'UN FUHUŞ ÂLEMİNDE YAHUDİLERİN YERİ

GİRİŞ

19. ve 20. yüzyılda İstanbul'daki fuhuş faaliyetlerini inceleyen telif yayınların ortak tespiti gayrimüslimlerin bu âlemin ön sıralarında yer aldıklarıdır.¹ Ancak bu yayınlarda Yahudilerin etkinlikleri tam anlamıyla vurgulanmamıştır. Halbuki 1880 ila 1939 yılları arasında Yahudiler hem “beyaz köle ticareti”nde aşikâr bir şekilde etkindiler, hem de bu etkinlik coğrafi olarak çok geniş bir alana yayılmıştı.² Galiçya, Avusturya, Polonya, Romanya gibi Doğu Avrupa'nın önemli Yahudi yerleşim merkezleri fuhuşun en yoğun olduğu ülkelerdi.³ Hem mülteciler, hem de Batı'dan Doğu'ya veya Doğu'dan Batı'ya seyahat edenler için bir transit geçiş veya geçici duraklama limanı olan İstanbul, fuhuş ticareti açısından dönemin önde gelen merkezlerinden biriydi. Uluslararası fuhuş tacirleri arasında önemli bir yere sahip olan Yahudiler İstanbul'da yaşayan ve aynı mesleği icra eden soydaşları ile de teşriki mesaide bulunacaklardı. Doğu Avrupalı Yahudiler ülkelerinde icra ettikleri fuhuşu beraberlerinde göç ettikleri ülkelere getirecekler, Arjantin'in başkenti Buenos Aires ile Osmanlı Devleti'nin başkenti İstanbul, dönemin önde gelen iki fuhuş merkezi olacaktı. Bir liman kenti olan İstanbul Güney Rusya, Romanya veya Bulgaristan'dan gelen veya bu ülkelere giden gemiler yüzünden oldukça yoğun bir gemi trafiğine sahipti. Yılda yaklaşık 15.000 buharlı ve 10.000 ticari geminin İstanbul'dan geçiş yaptığı tahmin ediliyordu. Avrupa ile Yakındoğu arasında bir ticari köprü vazifesi gören İstanbul aynı zamanda çok sayıda yabancıların ziyaret ettiği kozmopolit bir şehirdi. Bu ziyaretçiler arasında Türkçe bilen

¹ Bkz. Zafer Toprak, “İstanbul'da Fuhuş ve Zührevi Hastalıklar 1914-1933”, *Tarih ve Toplum*, cilt 7, sayı 39, Mart 1987, s. 31-40 / Zafer Toprak, “Fuhuş-Osmanlı Dönemi”, Cilt 3, s. 342-345, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul, 1993-1995 içinde / Zafer Toprak, “Genelevler”, Cilt 3, s. 392-393, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul, 1993-1995 içinde / Charles Trowbridge Riggs, “Yetişkinlerde Suç”, s. 305-316, Clarence Richard Johnson, (Derleyen) *İstanbul 1920*, (çev: Sönmez Tamer), Tarih Vakfı, Yurt Yayınları, İstanbul, 1995, içinde. Giovanni Scognamillo, *Beyoğlu'nda Fuhuş*, Altın Kitaplar, İstanbul, 1994 / Ahmet Rasim, *Dünkü İstanbul'da Hovardalık Fuhuş-i Atik*, Arba Yayınları, İstanbul, 1992. (İlk baskı 1340/1922).

² Edward J. Bristow, *Prostitution and Prejudice The Jewish Fight Against White Slavery 1870-1939*, Schoken Books, New York, 1983, s.1.

³ Edward J. Bristow, a.g.e. s.48.

çok az olduğu için çok sayıda rehber, tercüman, hammal ziyaretçilerin ilk ayak bastıkları limanı âdeta kuşatma altında tutuyordu. Aynı sahnelere Haydarpaşa Garı'nda da rastlanıyordu. Gerek Galata limanında ve gerekse Haydarpaşa'da İstanbul'a ilk kez gelen yabancılarla temasta bulunan ve rehberlik hizmetlerini teklif eden yerel girişimci ve esnafın bir kısmı para için her şeyi yapmaya hazır kişilerdi. Bunların bir çoğu da genelevlerle ticari ilişkiler içindeydi. Bu nedenle İstanbul'da fuhuşun yaygınlaşmasında İstanbul'u ziyaret eden yabancılara rehberlik ve tercümanlık hizmetleri sunanların kayda değer katkısı vardı. İstanbul'daki genelevlerin Galata'da yoğunlaşmalarının nedeni de aşikârdı: Galata limana yakındı.⁴ İstanbul'da faaliyet gösteren Yahudi pezevenklerden Rumen uyruklu Joseph Germanoff ile Nathan İshar konularının uzmanıydı. Kadınları etkilemek için son derece iyi giyinen ve yelek ceplerinde iki altın saatle caka satarak dolaşan bu iki karanlık sima Odessa'dan Kahire'ye yol alırken Galata limanında mola veren gemileri ziyaret eder, yolcular arasındaki genç kızları kandırır, onları Mısır'a gitmekten vazgeçirip İstanbul'da kalmalarını sağlar ve böylece fuhuş âlemine "taze sermayeler" katarlardı.⁵ İstanbul aynı zamanda beyaz kadın tacirleri için İskenderiye, Kahire, Port Said, Bombay, Singapur, Saigon gibi Doğu'nun önemli fuhuş merkezlerine gönderilecek kızların kısa süreyle bekletildikleri bir "depo" vazifesi de görüyordu.⁶ Bu nedenlerden ötürü Yahudi kadınların fuhuş bataklığına düşmelerini engellemek isteyenler çabalarında başarılı olamıyorlardı. Merkezi Londra'da ve amacı Yahudi genç kızları fuhuştan korumak olan Yahudi Genç Kızları ve Kadınları Koruma Cemiyeti (Jewish Association for the Protection of Girls and Women) Genel Sekreteri Samuel Cohen gerekli önlemleri almak için 1914 yılında İstanbul'u ziyaret ediyor ve şu tespitte bulunuyordu:⁷

"Misyoner teşkilatlarından birinde çalışan bir Alman Hanım, Frölayn Hirschberg Konstantiniye Rus Sefiri'nin eşi Madam Ponafidine başkanlığındaki küçük bir konsey tarafından fuhuşu önlemekle görevlendirilmişti ancak maaşını ödeyecek meblağı tedarik etmek güçtü. Bu nedenle Frölayn Hirschberg hem misyonerliğe hem de genç kızları koruma görevine karşı hissettiği sadakatle aşağı yukarı parasız olarak çalıştı. Ancak bu çalışma Hirschberg'in de teyit ettiği gibi nafiyleydi. Korunmaya muhtaç kızların büyük bir kesimi Rusya, Romanya veya Galiçya'dan gelen Yahudi kızlardı. Frölayn Hirschberg kızlara sakıncalı bir arkadaşını terk etmesini veya kendisini daha iyi korumasını telkin

⁴ S.Cohen, *Report Of An Enquiry Made In Constantinople On Behalf Of The Jewish Association For The Protection of Girls and Women*, Londra, 1914, s. 4.

⁵ Edward J.Bristow, a.g.e., s. 185-186.

⁶ Edward J.Bristow, a.g.e., s. 182.

etmeye kalkıştığı an fuhuş ticaretinde faal olanlar (yani rehberler ve diğerleri) kızlara hemen Frölayn Hirschberg'in bir misyoner olduğunu ve onları Hıristiyan yapmağa çalıştığını söylemekte. *Yidişçe* konuşmayan Frölayn Hirschberg kızları bu dilde ikaz edenlere karşı çaresiz bir durumda zira rehberlerin geniş bir kısmı Yahudi'dir ve bu rehberlerin temasta oldukları fuhuş tacirleri bu kadınlara yaklaşmakta çok az veya hiç güçlük çekmemektedir."

Yahudiler 19. yüzyılda fuhuş faaliyetlerinde önemli pay sahibi olmalarına rağmen dönemin iki önemli fuhuş merkezi Buenos Aires ve İstanbul'da tekel durumunda değillerdi. Buenos Aires'de önce Fransızlar daha sonra İtalyanlar, İstanbul'da ise Yahudilerin yanı sıra Rum ve Ermeniler "piyasa"da etkindiler.⁸ Arjantin'de fuhuşun yaygın olmasının nedeni kadın ve erkek nüfusun eşit olmamasıydı. Bu nedenle 1880'li yılların ortasından itibaren özellikle erkek göçmenlerin rağbet ettiği Arjantin'e Doğu Avrupa'lı Yahudi yer altı dünyasının temsilcileri de göç ediyorlardı. Doğu Avrupalı Yahudi fuhuş mafyasının Arjantin'e yerleşmesi yerel Yahudi cemaatinin büyük tepkisini çekmişti. Bu durum karşısında 1890'lı yıllardan itibaren Yahudi Genç Kızları ve Kadınları Koruma Cemiyeti fuhuşla mücadele etmek için Buenos Aires'de de bir şube açıyordu.⁹

İstanbul'daki Yabancı Uyruklu Yahudiler Arasında Fuhuş Nasıl Başladı ?

Alliance Israélite Universelle'in (bundan böyle *Alyans* diye anılacaktır) yerel muhabiri ve aynı zamanda İstanbul *Aşkenaz* Cemaati'nin lideri Aron Halévy'nin 1890 yılında *Alyans*'ın Paris merkezine yolladığı bir rapora göre İstanbul fuhuş piyasasının kökleri Kırım Savaşı'ndan sonra İstanbul'a nakledilen savaş esiri Yahudi kökenli Ruslara tevdi edilen genelev açma imtiyazına uzanıyordu:

"Belli bir öneme sahip ilk Polonyalı Yahudilerin Konstantiniye'ye yerleşmelerinin 1854 yılında başladığı görülmektedir. Kırım savaşı döneminde Müttefik Orduları tarafından esir alınan bazı Rus Yahudisi askerler Konstantiniye'ye nakledildiler ve orada halen yaşadıkları semtte kalmaları emredildi. Bu askerlerin gelmelerinden epey önce Konstantiniye'de parlak bir servete sahip bazı Polonyalı Yahudiler görülebilirdi. Bu kişiler

⁷ S. Cohen, a.g.e., s. 4-5.

⁸ Edward J. Bristow, a.g.e. s. 181.

⁹ Haim Avni, "Argentina", *Encyclopaedia Judaica*, Cilt 3, s. 413-418, 415. Arjantin'deki Yahudilerin fuhuş âlemindeki yerleriyle ilgili bir inceleme için bkz. Samy Katz, "La transmission impure: Les prostitués Juives à

Yüksek kaldırım ve onun çevresindeki sokaklarda umumhaneler açma gibi hazır bir misyon üstlenmişlerdi. Bu mutsuz insanlara, maruz kaldıkları zulümden kaçmak veya çocuklarının çok zor şartlar altında askerlik yapmamalarını isteyen Romanya, Macaristan ve Rusya'dan kaçıp gelen birçok Yahudi aile eklendi"¹⁰

Ancak tek neden bu değildi. Ekonomik gereksinimler, maneviyatın çökmesi ve fırsatçılık kaygılarıyla hareket eden az sayıda Yahudi de fuhuş piyasasına girecekti. Bir diğer neden çalışma iznine sahip genelevlerin yasal bir şekilde faaliyet göstermeleriydi. Her ne kadar Yahudi cemaati liderleri hayatlarını bu şekilde kazananlara kaşlarını çatarak bakıyorlarsa da fuhuş Yahudilerin icra ettikleri küçük çaplı diğer ticaret biçimlerinden çok da farklı olmayan bir diğer ticaret alanıydı.¹¹ Aron Halévy *Alyans* merkezine gönderdiği raporda Polonyalı Yahudilerin genelev sahiplerine bakışını şöyle aktarıyordu:

"Biraz ciddi Polonyalılar bazı soydaşlarının Yüksek kaldırım'da "dükkân" açmaya iten bu küstahlıklarına alaycı bir şekilde değerlendiriyorlar. Onlara [umumhane sahipleri] göre risk almadan önemli bir tasarruf biriktirmeye yarayan son derece pratik bir mesleğin ürünlerinden hayatını kazanmak kadar akıllı bir şey yok. O kadar revaçta oldukları bir sokakta ticaret yapma cesaretini gösterenleri anlamakta zorluk çekiyorlar. Tanıdıkları şu veya bu kişinin ticarete başarılı olmadığı ve iflas ettiğini şaşırılmadan öğreniyor ve anlamlı bir şekilde başlarını sallıyorlar. Onlarla kadınların faziletinden konuştuğunuz takdirde size inanmış bir yüzle bakıyorlar ve şunları söylüyorlar: Kutsal Metinler'in bahsettiği faziletli kadın yoktur. Bütün kadınlar hafif meşreptir ve onlar için yasak meyvenin tadına bakmak kaçırılmayacak bir zevktir. Dahası bu son teferruat iğrençtir: Kocalar eşlerinde ihtiras ve zevkin uyanmasından sadece menfaat elde eder."¹²

Odessa coğrafi durumu ve önemli Yahudi nüfusu nedeniyle beyaz kadın ticaretinde önemli bir diğer merkezdi. 1860 yılında Odessa'yı gezen bir Fransız seyyah Yahudilerin beyaz kadın ticaretini ellerinde tuttuklarını ve tuzaklarına düşürdükleri kadınları İstanbul'a gönderdiklerini yazıyordu.¹³ Bir gazeteciye göre İstanbul'da fuhuşla meşgul olanlar sayısı o kadar kalabalıktı ki bununla iştiğal edenler *Sefarad* ve *Aşkenaz* cemaatlerinden sonra "üçüncü bir cemaat" oluşturuyorlardı.¹⁴

Rio de Janeiro", s. 569-584, Esther Benbassa (ed.), *Transmission et Passages en Monde Juif*, Publisud, Paris, 1997 içinde.

¹⁰ AIU Arşivi Dosya Türkiye IC1, Aron Halévy'nin Paris'e yolladığı 12 Mart 1890 tarihli mektubu.

¹¹ Edward J. Bristow, a.g.e., s.88.

¹² AIU Arşivi Dosya Türkiye IC1, Aron Halévy'nin Paris'e yolladığı 12 Mart 1890 tarihli mektubu.

¹³ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 56.

¹⁴ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 183-184.

İstanbul'daki genelev sahiplerinin önemli bir kısmı Yahudilerin fuhuşta etkin oldukları Buenos Aires'le bağlantılıydı. Bir örnek vermek gerekirse Ukraynalı Gusta-Bercia Bleiberg çifti gösterilebilir. Bleiberg çifti 1911 yılında Çernovtsi'den İstanbul'a göç etmişti. Gusta Galata'daki genelevlerden birine girerek çalışmaya başlıyor, kocası Bercia ise hem evlerde boyacılık, hem de pezevenklik yapıyordu. Çift 1911 yılında Buenos Aires'e gidiyor, ancak iki ay sonra İstanbul'a geri dönüyordu. Bir diğer örnek Bleiberg çiftinin hemşerileri Kune Gross ve Rumen karısı Nessie Wechsler idi. Bu çift 1907 yılında Buenos Aires'e gidiyor, Nessie hemen hemşerilerine ait bir geneleve girip çalışmaya başlıyordu. Üç yıl içinde yeterince sermaye biriktirdikten sonra İstanbul'a geri gelecek, 36.000 Kron ödeyerek Gusta Farer'in Galata, Sinagog sokak no. 47'deki genelevini satın alacaktı.¹⁵ Bu satış meblağından görülebileceği gibi fuhuş kârlı bir meslekti. Nitekim Galata'nın yanı sıra Bursa'da da bir genelevin sahibi olan Gusta Farer genelevini sattığında büyük kâr elde etmişti.¹⁶

İstanbul'da fuhuş faaliyetlerini ellerinde tutan Yahudiler diğer ülkelerdeki soydaşlarıyla da sıkı işbirliği içindeydiler. Bu işbirliği son derece örgütlü bir şekilde yürütülüyordu. 1892 yılında beyaz kadın ticaretiyle meşgul olan 27 fuhuş tacirinin Galiçya'da yargılanması bu işbirliğini gözler önüne serecekti. Yargılananların tamamı Galiçyalı Yahudilerdi. Bunların bir kısmı Osmanlı yetkililer tarafından Galiçya'ya iade edilmişti. Osmanlı yetkilileri, aralarında Osmanlı ajanı olduğu ileri sürülen esrarengiz Michael Moses Salamonovitz namı diğer Michael Paşa'nın da yer aldığı, bazı önemli şahısları ise iade etmeyi reddetmişti. Bu fuhuş çetesi kendi içinde şöyle bir işbirliği ve görev dağılımı yapmıştı: Galiçya ve Bukovina'yı dolaşıp kandırılarak genelevlere satılacak kızları arayan tedarikçiler, onları İstanbul'a getiren nakliyeciler, kızları zincirin son halkası olan Beyoğlu ve Galata'daki genelevlere dağıtan yerel acenteler.¹⁷ Galiçya İstanbul'a fahişe ihraç eden tek yer değildi. 1860'lı yılların sonlarında Müslüman, Yahudi ve Ermeni fuhuş tacirleri Budapeşte ve civarında cirit atıyorlardı. Örneğin 1899 yılında Samuel Bahr adında Yahudi bir tacir yirmibeş kızla birlikte Budapeşte'den İstanbul'a hareket etmek üzere iken durdurulmuştu. Samuel Bahr'ın yazıhanesine astığı tabela da oldukça anlamlıydı: "Bahr, Şark'a İhracatçı".¹⁸ Beyaz kadın ticareti tarihinde kuşkusuz en çok kanuni koğuşturmaya uğramış olan

¹⁵ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 121-122.

¹⁶ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 190.

¹⁷ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 74.

¹⁸ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 187.

Julie-Anton Hirshfelds çifti Bahr'ın kullandığı acentelerden biriydi. Bu rezil çift genç kızları tuzaklarına düşürmek için 1893 yılında Solomon David adında Rumen uyruklu biriyle işbirliği içindeydiler. David ucuz yüzük satmak bahanesiyle Budapeşte'nin fakir Yahudi mahallelerinde ev ev dolaşarak, fuhuş bataklığına düşürebileceği güzel kızları aramaktaydı. David, İstanbul'un faziletlerini ballandıra ballandıra anlattığı konuşmasını dinleyecek bir genç kız bulmayı başardığı zaman, ona zengin Türk ailelerin çocuklarının özel bakıcılığı ve öğretmenliği alanında mevcut iş imkânlarını iyi bilen bir erkek arkadaşının refakatinde İstanbul'a göndermeye söz veriyordu. Bu andan itibaren Julie Hirshfeld veya Ahmed Moskitos gibi "acenteler" sahneye çıkıp fuhuş bataklığına düşmek üzere olan bu zavallı kurbanların akıllarını çelip onları Türkiye'ye gitmeye ikna ediyorlardı. Macaristan'dan yola çıkan kızlar bir buharlı nehir gemisiyle Tuna Nehri boyunca seyahat ederek önce Romanya'nın Galati limanına, oradan da Karadeniz'de seyreden sahil gemileriyle İstanbul'a varıyorlardı. Macar polisi 1884 yılına kadar nehir gemilerini Rumen sınırına kadar refakat ediyordu. Ancak bu tedbirin hiçbir caydırıcı etkisi yoktu. Rumen resmî makamları hem Rumen kızları fuhuştan uzak tutmak istediklerinden, hem de Türkiye'ye kadın ihraç eden fuhuş tacirlerinden rüşvet aldıklarından yabancı fahişelerin Romanya'ya ithal edilmelerini teşvik ediyorlardı. Bu şartlar altında Romanya Türkiye için önemli bir "fahişe deposu" vazifesi görüyordu. Romanyalı Yahudilerin fuhuş ticaretine girmelerindeki en önemli neden dönemin Rumen resmî makamlarının Yahudileri ticari faaliyetlerini sürdürmelerini engellemeleriydi.¹⁹ Budapeşteli genelev sahibeleri Rosi Luft ile Sarah Grossman Macaristan ile İstanbul arasındaki fuhuş trafiğinin diğer önemli simalarındandı. Sarah Grossman genç Yahudi kızları İstanbul'a gönderdiği için "Türk" lâkabıyla anılıyordu. Rosi Luft ise Beyoğlu ve Galata'daki genelevlerle Harem'e kadın tedarik etmek için Budapeşte'de kadın toplama acenteleri kullanıyordu.²⁰ Galiçya ve Macaristan'dan İstanbul'a gelen bu kadınları İstanbul'daki Avusturya Konsolosu şöyle değerlendiriyordu:

"Bu kızların çoğu daha önce kendi vatanlarında profesyonel fahişelik yaptılar.

Ya ihtiyaçtan veya daha iyi kazançlar elde etme umuduyla kendilerini, Budapeşte-Belgrad veya Bükreş-Galati-Köstence yoluyla Konstantiniye'ye kadar onlara refakat eden ve buradaki umumhanelere teslim eden, Galiçya ve Bukovinalı pezevenklerin kollarına atıyorlar."²¹

¹⁹ Edward J. Bristow, a.g.e., s.187-188

²⁰ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 67-69

²¹ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 189.

Fuhuş Zincirinin Nasıl Çalıştığını Gösterir Bir Örnek Vaka

Bu zincirin nasıl çalıştığını gösteren en iyi örnek Yahudi Genç Kızları ve Kadınları Koruma Cemiyeti sekreteri Samuel Cohen'in İstanbul'da bulunduğu süre zarfında fuhuşu önlemeye hevesli bir Rus Yahudi gazeteciden duyduğu bir vakaydı. Odessa Kızları Koruma Komitesi 17 yaşında Odessalı bir Yahudi kızın fuhuş tacirleri tarafından İstanbul'a getirildiğini gazeteciye bildirmiş ve onu bulmasını istemiş, kızın annesi de gazeteciye mektup yazıp kızının bir fotoğrafını göndermişti. Gazeteci kızı bulmak için günlerce genelevleri dolaştı ancak netice alamadı. Bunun üzerine o bölgede çalışan postacıya biraz para verip bütün fuhuş evlerinde bu isimde bir kızın çalışıp çalışmadığını araştırmasını istedi. Bunu yaparken de şüphe çekmemesi için kızın adına Rus postahanesine para geldiğini ve bekletildiğini söylemesini tembih etti. Birkaç gün sonra postacı kızın kaldığı evi buldu. Bunun üzerine gazeteci dikkati çekmemek için bir müşteri gibi evi ziyaret etti. Evdeki kızların her birinin değişik bir dil konuştuğunu ve birbirlerini anlamadıklarını gördü. Fransızca konuşan Faslı bir kızı sorguladıktan sonra aradığı kızın hastanede olduğunu ve bir, iki gün sonra gelmesi beklendiğini öğrendi. Ertesi günü eve tekrar geldi. Faslı fahişeye konuşurken mücevherle kaplı göz kamaştırıcı kıyafetler giymiş yaşlıca bir kadın, peşinde sıkıntı içinde olduğu anlaşılabilir bir genç kızla birlikte eve girdi. Evdeki kızlar gazeteciye aradığı kızın bu kız olduğunu söylediler. Gazeteci birkaç dakika bekledikten sonra bir müşteri gibi kıza yaklaşarak onu bir odaya götürmesini istedi. Odada kıza annesinin mektubunu gösterip genelevden ayrılıp kendisiyle birlikte gelmesini istedi. Evin patroniçesi kızın ayrılmasına itiraz etmedi. Kızın gazeteciye geneleve nasıl düştüğünü anlattığı macera fuhuş şebekesinin nasıl örgütlü çalıştığını gösteriyordu. Genç kız Odessa'lı bir kız arkadaşı vasıtasıyla aslında fuhuş taciri olan bir genç adamla tanıştırılmıştı. Genç adam onunla cinsel ilişki kurduktan kısa bir süre sonra iyi bir işinin olduğu İstanbul'a dönmek zorunda olduğunu söyledi. Kıza kendisiyle birlikte İstanbul'a gelmesini teklif ettiğinde bekâreti bozulduğundan hayatı mahvolan genç kız bu teklifi hemen kabul etti. Adam kızın ailesine İstanbul'a gideceğini söylemesine izin vermedi. Kız gizlice evden kaçıp "aşığı"yla birlikte gemiye binip İstanbul'a doğru yola çıktı. Genç adam kızın diğer yolcular tarafından görülmemesi için gemi mürettebatı ile anlaşarak onu kömür depolarına saklamıştı. İstanbul'a varışlarında kızın pasaportu

olmamasına rağmen onu kaçak olarak şehre soktu. Onu hemen fuhuş evine teslim etti, orada yaşamak ve diğer kızlar gibi para kazanmak zorunda olduğunu söyledi. Kız bunu kesinlikle reddedince onu dövdü ve dişlerini kırdı. Kız evin patroniçesinin adama para verdiğini görmüştü. Genç kız fahişe olmayı reddetmeye devam edince patroniçe ve fuhuş taciri direncini kırmak için onu acımasızca dövdüler ve aç bıraktılar. Bunun üzerine çok hastalanan kız hastaneye kaldırıldı. Hastanede cinsel ilişkide bulunduğu fuhuş tacirinden frengi kapıldığı anlaşıldı. Genç kız hastaneye sahte bir isim altında kaydedilmişti. Patroniçe onu ara sıra ziyaret ediyor, eve geri dönmediği takdirde kendisini Rus Konsolosluğu'ndaki polise teslim etmekle tehdit ediyordu. Rus polisinin nasıl davrandığını bilen, gidecek evi olmayan biçare genç kız bunun üzerine fuhuş evine geri dönmeye karar verdi. Döndükten kısa bir süre sonra da gazeteci tarafından bulundu.²²

Anılarda Yahudi Fahişeler

Yaklaşık yüz yıl öncesinin hem İstanbul, hem de uluslararası Yahudi camiasının en çok mücadele verdiği bir konu olan fuhuş günümüz Türkiye Yahudileri arasında pek uzakta kalmış ve de hatırlanması pek istenmeyen bir konudur. Bu makalenin yazılması sırasında konuyla ilgili anıları derlemeye çalıştığımda alınan sonuç epey zayıftı. Sadece iki kişi bir şeyler hatırlıyordu:

Rafael Sadi: “Karaköy genelevi ile *Aşkenaz* sinagogu birbirine bitişik gibidirler ve bir zamanlar bu mesleği icra eden hanımlardan birinin ifadesi ile söylüyorum, genelevin işletmeciliği bu *Aşkenaz* Yahudilerinin Rusya'dan İstanbul'a gelirken yanlarında sermayelerini de (yani o zamanın Nataşalarını) getirdiklerini ve tezgâhı kurduklarını anlatmıştı. Söylentiye göre de adamlar aslında dini bütün kişiler olup namazında niyazında insanlarmış ve üç vakit duayı namazı kaçırmazlarmış. Bu nedenle sinagogu iş yerlerinin yakınında kurmuşlar. Bir de orada çalışan Rus sermayelerin Beyaz Rus oldukları ifade edilir hep. Şimdi Beyaz Rus olarak bir ırktan mı söz edildiği yoksa bayanların tenlerinin beyaz olmasından dolayı mı bu ismi aldıkları ayrı bir araştırma konusudur. Bir de bu sermayelerin ve de sanırım patronlarının sayesinde o günlerden kalan bir deyim ise, özellikle Rus şivesi taklit edilerek söylenir: “ÖNCE BUĞDA SONRA OĞDA” (yani “ÖNCE PARA SONRA MUAMELE”) derlermiş.”²³

²² S. Cohen, a.g.e., s. 15-17.

²³ Rafael Sadi'nin 22 Şubat 2003 tarihli yazısı.

Denis Ojalvo: “Bana teyzemin rahmetli eşinin (Boni Illel) anlattığını aktarayım:

Bu zenaati icra edenler ve sponsorları Galata civarında faaliyet gösterirlermiş ve çoğu da *Aşkenaz* göçmenlerden oluşmuş. Teşrifatçı Madam Ğoza, “Es gıbt ein müşteri (bir müşteri var)” deyip müşteriyi havale ettiğinde Madam Ğoza, elinin ayasını yukarı açık şekilde tutup (yani para isteyip) sonra yere bakar duruma getirirken, “önce böyle sonra böyle” dermiş.”²⁴

İstanbul’da Genelevler ve Fuhuşun Durumu

Balkan Savaşı’nın sona ermesinin hemen ardından yerinde incelemelerde bulunmak ve gerekli önlemleri almak için 5 Mayıs 1914 günü İstanbul’a gelen Yahudi Genç Kızları ve Kadınları Koruma Cemiyeti Genel Sekreteri Samuel Cohen hazırladığı raporda Galata’daki genelevlerin durumunu şöyle tasvir ediyordu:²⁵

“Limanın arkasında Galata sokağı diye anılan uzun bir sokak var. Biraz daha batıda Pera’ya uzanan ve Büyük Pera Caddesi diye anılan bir sokak var. Bu iki sokak arasında, Galata diye bilinen bölgede tamamı kötü taşlarla döşenmiş, geceleri neredeyse tamamı ışısız, küçük, karmaşık, dar, dik sokaklardan oluşan bir labirent mevcut. Evler alçak ve küçük olup tasviri imkânsız bir pislik içindeler. Bu sokaklardan bir çoğu tamamen umumhanelere ayrılmıştır. Rio de Janeiro’da gördüğüm manzaranın kötü olduğunu düşünmüştüm ancak Konstantiniye’deki bu umumhaneleri tarif etmekte kelimeler kifayetsiz kalır. Umumhane sakinleri alçak tabure, sandık, veya sedirlerde oturmaktalar ve üstlerinde kıyafet namına neredeyse hiçbir şey yok. Yüzleri boyalı ve pudralıdır ancak gözlerindeki yorgun bakış saklanamaz. Neredeyse her fahişe önü tel örgüyle kapalı ve sokağa bakan 50 ilâ 60 cm eninde küçük bir bölümde oturuyor. Bazılarında küçük pencereler var. Bu tel örgülerin kızların sokaktaki erkekler tarafından ellenmelerini engelleme ancak kızların gelip geçene seslenmelerine izin verme için konuldukları aşikâr. Her evde “Madam” kızlara göz kulak olacak bir şekilde kapıya yakın veya ortalık bir yerde oturuyor. Bütün manzara isyan ettirici. Bir iki kere gündüz vakti sokaklar erkeklerle o kadar dolu olmadığı ve kadınların da “işleri” ne henüz hazır olmadıkları buralardan geçtiğimde gördüklerimden özellikle tiksiniştim. Bazı fahişeler kapılarda duruyor veya yarı çıplak bir vaziyette odalarda geziyorlardı. Diğerleri az çok giyinik olup sokaklarda yürümekte ve diğer evleri ziyaret etmekteydiler. Bu fahişeler Güney Amerika’da gördüklerimden çok daha genç gözüküyorlardı. Cuma ve Pazar günleri ve bayram günleri (Türk veya Rum bayramları) sokaklar doluydu ve “işler” hareketliydi. Bir bayram ve bir Cuma akşamı bu sokaklar arasında dolaştığımda kızların yüzlerinde

²⁴ Denis Ojalvo’nun 23 Şubat 2003 tarihli yazısı.

gördüğüm manzarayı hiç unutmayacağım. Oldukça yorgun ve maneviyatları tamamiyle çökmüş görünüyordular. Bu evlerin çevresinde kahvehane ve meyhaneler var ve neredeyse her birinde durmaksızın kumar oynanmakta. Bu meyhanelerin müşterileri ile birçok meyhane sahibi kaçakçı veya kabadayıdır. Şeytani görünümüne sahip böyle bir erkek topluluğunu nadiren gördüm. Bunlar sokaklarda genellikle rastlanan sert görümlü serserilere benzer simalar olmayıp soğukkanlı, içten hesaplı alçaklardır. Hayattaki tek amaçları çalışmadan para elde etmek ve en süratli bir şekilde o parayla kumar oynamaktır. Aralarından birçoğu aşırı paralı kişilere benziyor. Kişi bu insanları onlara para temin etmeye mecbur olan zavallı kızlarla mukayese etmesi halinde hislerini normal bir seviyede tutması çok zordur.

Her şey azami derecede serbest ve ahlâksız gözükmekte. Yetkililer hiçbir mani ve zorluk çıkarmamaktalar. Bir veya iki yerde bir nevi nöbetçi kulübesi gibi bir yerde bulunan bir polis memuru dışında en ufak bir murakabe görünmemektedir. Geceleri sokaklar her uyuğa mensup erkeklerle doludur, aralarından büyük çoğunluğu denizcidir. Umumhanelerdeki kızlar bana çoğunluğu Rus ve Polonyalı Yahudi olarak göründü. Tabii ki başka uyruklular da var. Konstantiniye'nin en fakir bölgelerinden biri olan bu semtte içlerinde bir sürü çocuğun yaşadığı başka evler de mevcut. Bu çocuklar bu ahlâk dışı evlerin bulunduğu sokaklarda koşuyor ve böylece çocukluklarından beri kötülük içinde büyüyorlar. Büyüdüklerinde bu kim bilir onlarda nasıl bir etki yaratacaktır! Bu semtte ayrıca kilise, okul ve sinagoglar da mevcut. Ancak yakın tarihe kadar bir iyileştirme sağlamak için herhangi bir teşebbüste bulunulmadı. Galata'da yaşayanların çoğunluğunun Rum ve Yahudiler olduğunu, belli başlı ticari müesseselerin çoğunun da bu sokaklardan birkaç dakikalık mesafede olduğunu hatırlatmak lazım.

Şimdiye kadar sadece Galata'dan söz ettim, fahişeler, umumhane patronları ve fuhuş tacirlerinin maalesef Yahudi erkek veya kadınlar olduğunu beyan ettim. Pera'da ise durum değişiktir. Burada Yahudi olan umumhane işleticileri, fahişe veya kabadayılara rastlamak nadirdir. Yahudilere ait bir iki ev olduğu doğrudur ancak orada çalışanların çoğu Fransız, Alman, Rum, Rus, Rumen veya Ermeni'dir. Sokaklarda piyasa yapan, kafelere veya sözde müzikhollere giden kadınlar bu milletlere aittir. Onlar esas itibarıyla daha iyi bir içtimai [sosyal] sınıfa ait Türklerle yabancıların gittikleri "flaş" fahişelerdir. Bu varyete gösterilerinde şarkı söyleyen ve dans eden "artistler" in çoğu fahişeden başka bir şey değiller ve gösteri sıralarını savdıktan sonra başka yollardan para kazanmak için müşterilerin arasına inerler. Gösterilerin gece yarısına yakın başladığı ve sabah 04:30'a kadar sürdüğü bu yerlerden birinde manzara gerçekten rezilâne. Pera'da kendi hesaplarına çalışan fahişeler görülebilir. Bunun aksine Galata'daki umumhane sakinlerinin bitkin ve çökmüş halleri, çok açık bir şekilde, hayatın onlar için hiç çekici olmadığı ve silkinip kurtulamadıkları bir dış güç, bir etki ile orada tutulduklarını göstermekte. Oradan kaçış neredeyse faydasızdır. Mümkün olsaydı bile bu kızlar biraz şefkat için kime yaklaşabilirler? Aynı semtteki diğer kızlar onlara yardım etmekten

²⁵ S. Cohen, a.g.e., s. 6-9.

korkacaklar ve bu bölgeden uzaklaşmaları halinde ise kimse konuştukları dili anlamayacaktır.

Şu soru pekâlâ sorulabilir. Nasıl olur da bu büyük belâ bu kadar uzun bir süre hoşgörülüdür? Birçok cevap vardır ancak belki en önemlisi yetkililerin müdahale etmeme yönündeki tavırlarıdır. Türk, kadın ticaretine Batı Avrupa halkının baktığı gibi bakmıyor. Onun dini çokeşliliğe müsaade ediyor ve maddi imkânları elverirse çok eşli bir haremî vardır. Ne kadar gerçek olduğunun söylenmesi zor ama zengin Müslümanların haremlerinde başka dinlere ait genç kadınların olduğu söylenir. Zengin Müslümanların Batı ülkelerinden gelen genç kızlar için muhteşem meblağlar ödediklerine dair hikâyeler var. Tabii ki bunların doğruluklarını kontrol etmek imkânsız. Ancak bir gerçek olarak Türklerin kendi kadınlarının ahlâk dışı bir hayat sürmelerine karşı olmalarına rağmen umumhaneleri kullanmaktan çekinmedikleri söylenebilir. Buna neden izin verildiği sorulduğunda genellikle verilen cevap umumhane sakinleri İslâm dinine ait olmadıkları sürece bu durumun kendilerini ilgilendirmediğidir. İslamiyetin dışındaki inançlara mensup fahişeler için neden müdahale edilmesi gerektiğini anlamıyorlar. Onların savunması ‘başka milletler ve dinler kadınların kendi ülkelerinde fahişe olarak faaliyet göstermelerine izin veriyorlarsa neden Türkiye’de bu kadınların aynı faaliyetleri icra etmelerini men etmek gerekir?’ [şeklinde].”

Çankırlılı Ahmet Kemâl Üçok anılarında Galata’da fuhuş yapılan bir evi ve çalışanları şöyle tasvir etmekte:

“Kömürcü sokağında bir eve girdik, sahibesi bir Lehli idi. İçeride ispirto, rutubet, küf, soğan kokusu mide bulandırıyor. Ufak ve küfeki taşı döşeli bir taşlığın nihayetinde, perde çekilmiş bir merdivenin önüne bir çift hamal yemenisi çevrilmişti.

Perdenin etekleri parça parça ve basması ne renkte olduğu belirsizdi. Merdivenin, yanındaki kanepeye oturduk. Koltuk ve arka döşemesi simsiyah ve muşambaya dönmüştü, gayet pis kokuyordu.

Üç kadın geldi, arkadaşlarım sarhoş olduğu için yukarı çıktılar. Ben bu kırk beşlik, buruşuk yorgun belâyı kabul etmedim.

Karşığı evden bir Bulgar kızı geldi, cidden güzeldi. Boşnak şivesiyle eski bir türkü vardır.

“Tuna’da çırpar bezini (tekrar)

Kim sevmez hayda Bulgar kızını”

Bu türküdeki Bulgar kızı da bunun eşi olsa gerek.

Lehli kadına sabahtan beri on altı marka aldığını söyledi. En aşağı bir hesapla dokuz marka da gece alırsa yirmi beş marka eder.

Her marka için asgarî bir hesapla on dakikalık bir delk ü temas farz olursa tam dört-on saat eder.

Halbuki iki kavak dalı yarım saati birbirine sürtülse kuru otları yakacak kadar bir hararet hasıl olur.

Yirmi beş markanın bedeli yüz yirmi beş kuruş olup bunun yarısı ev sahibine – sermayenin elbise, yemek, haftada bir gezme, belediye dokturunun tayin edeceği hastalık vukuatı buna cezalı denir karşılığı olarak- aittir.

Geri kalan altmış iki buçuk kuruş ise bu zavallı kadında kalmayıp ya sevdalı veya belâli'nin eline geçer.

Zaten böyle düşmüş kadınların en yükseğinden en sülûsine kadar hayat ve vücutları (müşteri, sevdalı, belalı)lar arasında taksim edilir.

Sevdalı kadının sevdiği erkek olup müşteriden aldığı parayı bu erkeğin üstüne başına sarf eder.”²⁶

1920 yılında İstanbul'da fuhuş faaliyetlerinin icra edildiği toplam 175 kötü şöhretli evin semtlere ve sahiplerinin kimliklerine göre dağılımı şöyleydi:

“İkisi Pera'da, biri Galata'da olmak üzere, kentte başlıca üç genelev mahallesi vardır: Pera'daki Abanoz semti, Ziba semtinden üç kat daha büyüktür; Galata bölgesi ise, her ikisinin bileşiminden çok daha geniş bir alana yayılmıştır. Üsküdar'da, Bülbül Deresi'nde, bunlardan daha küçük başka bir mahalle ile kentin çeşitli yerlerinde pek çok başka evler mevcuttur. Pera ve Galata mahallelerindeki kayıtlı evler ve pansiyonlar Hıristiyanlara ve Yahudilere, Üsküdar ve Kadıköy'dekiler Müslümanlara aittir. Aşağıdaki tablo, bu tür evlerin yerini ve sayısını göstermektedir:

	Abanoz	Ziba	Galata	Üsküdar	Kadıköy	Toplam
Evlerin Sayısı	59	23	77	10	6	175
Sahibi Rum	37	13	28	--	1	79
Ermeni	19	10	6	--	--	35
Yahudi	3	--	42	--	--	45
Macar	--	--	1	--	--	1
Mısırlı	--	--	--	--	1	1
Zenci	--	--	--	2	--	2
Boşnak	--	--	--	1	--	1
Türk	--	--	--	7	4	11

Abanoz semti içinde, Abanoz, Küçük Kasıcı, Kilid, Lale, Fıçı ve Karnavula sokakları yer almaktadır. Ziba semti içinde: Ziba, Küçük Ziba, Paşa Bakkal ve Ananik sokakları bu tür evlerin bulunduğu yerlerdir. Galata Mahallesi, Zürefa, Beyzade, Şerbet-Hane, Kara-Oğlan, Badem, Şeftali, Oğlak ve Bülbül sokakları kapsamaktadır. Üsküdar'daki bütün evler Bülbül Deresi'ndedir. Kadıköy bölgesinde, Rıza Paşa'da dört, Yel Değirmeni ve Orta sokaklarında (Moda'da) birer genelev bulunmaktadır.”²⁷

²⁶ Ahmet Kâmil Üçok, *Görüp İşittiklerim*, Okuyan Adam Yayınları, Ankara, 2002, s. 290-291.

²⁷ Charles Trowbridge, “Yetişkinlerde suç”, s. 305-316, 306, Clarence Richard Johnson, (Derleyen) *İstanbul 1920*, (çev: Sönmez Tamer), Tarih Vakfı, Yurt Yayınları, İstanbul, 1995, içinde.

Beyoğlu ve Galata'da ziyaret edilen 159 genelevde faaliyet gösteren fahişelerin milliyetlerine göre dağılımı ise şöyleydi:

	Abanoz	Ziba	Galata	Toplam	Yüzde
Rum	147	52	187	386	58
Ermeni	49	13	29	91	13,7
Yahudi	12	2	111	125	18,8
Rus	1	--	42	43	6,4
İtalyan	3	1	1	5	
Bulgar	1	1	1	3	
Polonyalı	1	--	--	1	
Romen	--	--	4	4	
Alman	--	--	5	5	
Fransız	--	--	1	1	
Toplam	214	69	381	664	

Galata mahallesinde, kayıtlı kızlar ile ilgili resmi sayılar:

Rum (28'i Yunan, 307'si Osmanlı vatandaşı)	335
Rus	169
Yahudi	68
Ermeni	47
Avusturyalı	19
Romen	12
İtalyan	4
Bulgar	2
Sırp	2

Amerikan, Fransız, Alman ve Zenci, hepsinden 1 kişi.

Toplam: 662

Rusların sayısı, muhtemelen belirtilenden daha fazla. Galata bölgesi için verilen resmi sayılar yüzde 25'in üzerinde Rus olduğunu gösteriyor ve bu sayı giderek artıyor.

Ziyaret edilen on iki pansiyonda 22 Rum, 11 Ermeni, 4 İspanyol Yahudisi ve 1 Fransız kızı bulunduğu saptandı.”²⁸

Dönemin bir resmî belgesine göre vesikalı fahişelerin mezheb ve tabiyetleri ile ilgili dağılım şöyleydi:

Müslim [Osmanlı]	774	Fransız	5
Rum	691	Sırb	5
Ermeni	194	Bulgar	5
Musevi	124	Alman	3
Rus	171	Polonya	2
Yunan	90	Arab	2
Avusturya	23	Yugoslavya	1
Romanya	23	Amerika	1
İtalya	12	İran	?
Toplam: 2125			
(Ve fâhişe oldukları suret-i resmîyede [resmi olarak] zannolunan 979’da vesikasız kadın vardır. Bunların haricinde mâhiyet-i ahlâkiyyesi [ahlakları] esbâb-ı muhtelif [muhtelif sebepler] ile tagayyür etmiş [değişmiş] kadınların adedi binlere baliğ olur [ulaşır].) ²⁹			

Fuhuş İstanbul Yahudi Cemaati’ni Nasıl Etkiliyordu ?

Yahudi genç kızlar arasında yaygınlaşan fuhuşu önlemek için Samuel Cohen’in tavsiye ettiği en önemli tedbir eğitimdi. Cohen Londra’ya dönüşünde cemiyete sunduğu raporda İstanbul’un en fakir semtlerin sokaklarında avare bir şekilde

²⁸ Charles Trowbridge, “Yetişkinlerde suç”, s. 305-316, 308-309, Clarence Richard Johnson, (Derleyen) *İstanbul 1920*, (çev: Sönmez Tamer) Tarih Vakfı, Yurt Yayınları, İstanbul, 1995, içinde.

²⁹ Mustafa Gâlib, (Dersaadet Polis Mektebi Müdürü Hidemât-ı Fi’liye ve Terbiye-i Meslekiyye Muallimi) *Fâhişeler Hayatı ve Redâet-i Ahlâkiyye*, Mahmud Bey Matbaası, 1338, s. 73-75, Bu kaynağı ilk önce Prof. Dr. Zafer Toprak zikretmiştir: “İstanbul’da Fuhuş ve Zührevi Hastalıklar 1914-1933”, *Tarih ve Toplum*, cilt 7, sayı 39, Mart 1987, s. 31-40, 35.

koşuşan binlerce çocuktan bahsediyordu. Bunların en önemli bir kısmı Yahudi'ydi. Cohen okullarda mezuniyet çağına gelen Yahudi genç kızların iş bulabilecekleri sanayi işletmeleri olmadığından bu kızların fuhuş bataklığına düşmemeleri için daha fazla Yahudi okullarının tesis edilmesini, kızlara teknik ve sınai eğitim verilmesini tavsiye ediyordu. İstanbul'da fuhuş faaliyetinin esas itibarıyla yabancı uyruklu Yahudiler tarafında yaygın bir şekilde icra edilmesi yerel Yahudi cemaatini de etkileyecekti. İstanbul Yahudi cemaati Osmanlı topraklarında doğmuş hiçbir Yahudi genç kız veya kadının fuhuş ve genelev patronluğu yapmamasıyla övünüyordu. Ancak Balkan Savaşı'nın beraberinde getirdiği sefalet ve perişanlık sonucunda İstanbullu Yahudi ailelerinden birçoğu geçimini sağlayamayacak bir duruma gelmişti. Yabancı fahişelerin ne kadar kolaylıkla para kazandıklarını gören İstanbullu Yahudi kadınlar da geçim sıkıntısı nedeniyle fahişeliğe başlamışlardı. İstanbullu hayırsever Yahudi hanımlar bu kızların bazılarını kurtarmak için biraz gayret sarf etmekte ancak gerekli imkânların mevcut olmaması nedeniyle başarıya ulaşamıyorlardı. Şişli de birkaç yıllık bir maziye sahip 26 yatılısı mevcut bir kız yetimhanesi vardı. Kızların tamamı anne ve babalarını kaybetmişti ve hepsi de okul çağındaydı. Yetimhaneye girmek isteyenler uzun bir bekleme listesi oluşturuyorlardı.³⁰ Fuhuş faaliyetlerinin ezici çoğunluğunun yabancı uyruklu *Aşkenaz*ların elinde olması ise İstanbul *Aşkenaz* cemaati için bir faciaydı.³¹ Cemaat lideri Aron Halévy 1890 yılında *Alyans*'a gönderdiği raporda durumu şöyle gözlemliyordu:

"Yüksek Kaldırım yokuşuna yakın bir yerde bulunan umumhaneler cemiyet için kaybolmuş Yahudi kızlarla dolup taşmakta, bu da Polonyalı gençleri çok kötü bir şekilde etkilemektedir. Uzun bir alanda ardı ardına sıralı bu evler bizim Alman cemaatimizin iyi şöhretini solduran bir kara lekedir. Polonyalı evlerin üzerine yıkılan sefalet Reji İdaresi'nde çalışan bizim zavallı Yahudi kızlarımızı umumhanelere düşürmektedir. Bu şayet bizi teselli edecekse *Sefarad* genç kızlar arasında fahişelere rastlanmadığı ve hayatlarını kazanmak için Reji İdaresi'ne giden *Sefarad* genç kızların düzgün davranışları ve mesafeli duruşlarıyla çapkınların kendilerine yaklaşmalarını engelledikleri [not edilebilir]."³²

Fahişeler arasında *Sefarad* kökenli hiçbir genç kız veya kadına rastlanmadığından İstanbul *Sefarad* cemaati bu mesele karşısında lâkayt görünüyordu. Ancak bu durum Balkan Savaşları'nın meydana getirdiği göçlerin ardından değişiyor, bazı *Sefarad* genç kızların fuhuşa başlamaları İstanbul *Sefarad* cemaatini alarma geçiriyordu. Bir

³⁰ S. Cohen, a.g.e., s.10-11.

³¹ Edward J. Bristow, a.g.e., s.184.

kaynağa göre İstanbul'da ikiyüz Yahudi aile geçimini fuhuştan sağlıyordu. Bu ailelerin fertleri kendi içlerinde görev dağılımı yapmışlardı: Kadınlar genelevlerin kapılarında para tahsil ediyor, yaşlılar ise ya müşteri çağırıyor veya sadece fuhuşla iştil eden *Aşkenaz*ların müdavimi oldukları Or Hodeş sinagogunu yönetiyorlardı. Böyle bir sinagogun mevcudiyetinin nedeni fuhuşla meşgul bu ikiyüz aile mensuplarının namuslu ailelerin müdavimi olduğu sinagoglara girmelerinin men edilmesiydi. Sinagogun başkanı Osmanlı yetkililerinin 1892 yılında Galiçya'ya iade etmeyi reddettiği ve Osmanlı Devleti hesabına casus olarak çalıştığı ileri sürülen esrarengiz Michael Moses Salamonovitz, namı diğer Michael Paşa idi.³³ İstanbullu *Aşkenaz*lar bir süre için yabancı uyruklu dindaşlarının devam ettikleri bu sinagogu kapatmayı başaracaklardı. Ancak bir süre sonra Hahambaşı Moşe Levi (1872-1908) sinagogun tuğlalı yüksek bir duvarla çepeçevre tecrit edilmesi şartıyla tekrar açılmasına izin verecekti. *Aşkenaz* Başhahamı Dr. David Markus bu sinagogu satın almayı deneyecek ancak fuhuş tacirlerinin aralarından on bir kişinin sinagogda ibadet etmelerine izin verilmesinde ısrarcı olmaları nedeniyle vazgeçecekti. Böylece sinagog Polis Amiri Osman Bedri Bey'in İstanbul'daki fuhuş faaliyetlerine bir son vereceği 1915 yılına kadar açık kalacaktı.³⁴ Aynı yıl Rozi ve Fremond adında iki fahişe bu kötü yola düşen diğer kadınlara yardım etmek için *Aşkenaz* cemaatine ait Terziler Sinagogu'nun bugünkü Bankalar Caddesi Felek sokak'ta bulunan yanı başında bir ev satın alarak fuhuş piyasasında çalışan veya geçmişte çalışmış olan kadın ve erkekleri barındırmaya başlıyorlardı.³⁵

İstanbul Polisinin Tavrı

Adliye Nezareti, beyaz kadın ticaretinin popüler hale gelmesinden çok önce, 1876 yılında Galata semtini yabancı uyruklu fahişelerden temizleme kararı almıştı. Yabancı fahişeleri toplayıp iki gemiye dolduruyor, tam onları sınır dışı edecekken Batılı ülkelerin büyükelçilerinin durumu protesto etmeleri üzerine bu kararı iptal etmek

³² AIU Arşivi, Dosya Türkiye IC1, Aron Halévy'nin gönderdiği 3 Ocak 1890 tarihli mektubu.

³³ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 184-185.

³⁴ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 225-226. Söz konusu sinagog Alageyik Yokuşu ile Zürafa Sokağı'nın birleştiği yerdedir. 1897 yılında inşa edilmiştir. (Bkz. Naim Güleriyüz, *İstanbul Sinagoglari*, İstanbul, 1992, s. 88 ve Orhan Türker, *Galata'dan Karaköy'e Bir Liman Hikâyesi*, Sel Yayıncılık, İstanbul, 2000, s. 61.

³⁵ Aslan Yahni (der.) *Kuruluşundan Bugüne İhtiyarlara Yardım Derneği*, Alev Ofset, İstanbul, 1994, s.17.

zorunda kalıyordu.³⁶ Ancak yıllar geçtikçe Osmanlı resmî makamlarının tavrı değişecekti. 1914 yılında Galata'daki fuhuş bataklığından son derece rahatsız olan kilise, okul, sinagog ve manastır yöneticileri genelevlerin bu semttan uzaklaştırması için hükümete başvuruyorlardı. Ancak durum ümit verici değildi. Düşük maaş alan polislerin rüşvet karşılığında fuhuşa göz yummaları mücadeleyi zorlaştırıyordu. Samuel Cohen bu durumu şöyle aktarıyordu:

“Halihazırda beyaz kadın tedarik edenlere karşı bir kanun yok ve polis bu ticareti önlemek için gayret etmede hiç yardımcı değil. Konstantiniye’de kadın ticareti meselesine fuhuş meselesi de dikkate alınmadan değinilemez. Birçok kişi her iki mesleği yaparak zengin olmuşlardır ve bana polis amirlerinin işbirliğini sağlamanın ne kadar zor olduğu belirtilmişti. Bu polis memurları çok düşük maaşlar almaktalar ve çoğu zaman maaş alabilmek için uzun zaman beklemek zorundalar. Bu yüzden gözlerini kapatarak veya hatta kabadayı, fuhuş tacirleri ve umumhane sahiplerine aktif bir şekilde yardım ederek biraz para kazanma fırsatını yakalamaları fazla şaşırtıcı değil. Yakın zamanlarda bazı fuhuş tacirlerini yakalamak için gayret sarf edilmiştir ancak bu adamların her zaman [yakalanacakları konusunda] vaktinde bilgi sahibi olup kaçıp saklanmaları ise oldukça dikkat çekicidir.”³⁷

Türk-Rus Savaşı (1877-1878) sonunda imzalanan Ayastefanos Antlaşması'nın hükümlerini yeniden gözden geçirmek amacıyla 13 Haziran – 13 Temmuz 1878 tarihlerinde Berlin’de toplanan konferansın sonunda imzalanan 1878 Berlin Antlaşması'ndan sonra Batılı ülkeler İstanbul’da Konsolosluk Mahkemeleri kurma, kendi tâbiyetindeki kişileri bu mahkemelerde yargılama haklarını elde ediyorlardı.³⁸ Bu durum karşısında fuhuşla mücadele etmek zordu. Bağımsız mahkemelere sahip olan konsolosluklar kendi uyruklarına ait bir fuhuş tacirini tutuklamaya teşebbüs ettiklerinde bu kişi başka bir uyruğa ait olduğunu savunup serbest kalabiliyordu. Birçok fuhuş taciri değişik ülkelerin pasaportlarına sahipti. Bu tür zorluklarla baş edebilmek için özel bir Başkonsoloslararası Komitesi oluşturulmuştu. Konsolosluklar fuhuş tacirlerinin değişik uyruklara ait oldukları yolundaki iddialarını önlemek ve tümünü sürgün etmek için herkesçe bilinen fuhuş tacirlerinin adlarını içeren listeler hazırlamışlardı. Bu hazırlıklar kabadayı ve fuhuş tacirlerini son derece korkuttuğundan çoğu yurt dışına kaçtı. Ancak kaçanlar Türk polisinin konsoloslukların fuhuş tacirlerini sınır dışı etme telkinlerini yerine getirmede hiç de heyecanlı ve istekli

³⁶ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 181.

³⁷ S. Cohen, a.g.e, s. 11-12.

³⁸ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 185.

olmadığını fark ettiklerinde tekrar geri dönüp eski mesleklerini icra etmeye devam edeceklerdi.³⁹

Alman Feminist Önder Bertha Pappenheim'in İstanbul ziyareti:

İstanbul'un önemli bir Yahudi fuhuş merkezi olması nedeniyle Alman feminist önderlerden Bertha Pappenheim, (1859-1936) merkezi Fransa'da bulunan Association Pour la Protection de la Jeune Fille (Section Israélite) (Genç Kızları Koruma Cemiyeti Musevi Bölümü) lideri Madam Eugene Simon ile birer eğitim ve hayırsever Yahudi örgütü olan *Hilfsverein* ve *Béné Bérith* örgütlerinin yetkilileri muhtelif tarihlerde İstanbul'a gelip yerinde incelemeler yapacaklardı.⁴⁰ Bunların arasında yer alıp 1911 yılında Selanik, İstanbul ve İzmir'i ziyaret eden Bertha Pappenheim bir dostuna yolladığı mektuplarında İstanbul ve İzmir'e ziyaretini şöyle anlatmakta:

"Konstantiniye, 8 Nisan 1911

Herkes, Konstantiniye'de piyasanın %90'ının Yahudi kadınlardan oluştuğunu, satıcıların hemen hemen hepsinin Yahudi olduğunu ve piyasanın Meşrutiyet'ten sonra üç yıldır çok büyüdüğünü söylüyor! Buna bir de burada Yahudilerin insan ticaretinin kesinlikle onursuz bir şey olduğunu anlamaktan bütünüyle yoksun olmaları ekleniyor. Bu, her halükârda, Türklerle bir arada yaşamaktan ileri gelen ahlakî bir kusur, ya da bana çok daha akla yakın geldiği üzere, şarklı Yahudilerde kalıtımsal bir zihniyet şekli.(...) Cumartesi günü öğleden önce Avusturya Konsolosu'na gittim. Konsolos bana kadın ticareti vs. ile ilgili çabalarını uzun uzun anlattı, ama şimdi daha iyi biliyorum ki Yahudi kadınların birçoğu onu hiç de ilgilendirmiyor. "Kadınlar istemiyor" deniyor. Kadınların memleketlerine geri gönderilmeyi istememelerini anlıyorum, çünkü fahişelik yapmış bir kadın yeniden Dukla veya Suyatin'e gittiğinde orada ne yapsın? Ayrıca kadınları sadece Trieste'ye kadar götürüyorlar. "Kadınlar istiyor" veya "kadınlar istemiyor" lafı öyle insafsızca ki kabalaşmama yol açıyor. 14 veya 15 yaşındaki bir kız fahişelik yapmaya gönderildiğinde ya da tekelde işçi olarak canına okunduğunda ne istediğini ne bilsin ki.

Mösyö P. nazikti ama mesele onu hiç ilgilendirmiyordu – başkalarını da ilgilendirmedeği gibi. Yine de beni, bu konuda elinden geleni yapan ve biraz bir şeyler elde eden ya da hiçbir şey elde edemeyen memuru A. L.'ye gönderdi. A.L. Katolik, bana *Kessubah*'in ne olduğunu anlattı, çünkü "Yahudi dininin içerdiği bu saçma sapan kural nedeniyle her yıl binlerce Yahudi genç kızın hayatı mahvoluyor."

³⁹ S. Cohen, a.g.e, s. 14.

⁴⁰ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 276-277.

A.L. iyi niyetli ve becerikli bir detektif gibi görünüyor. Belki benimle küçük bir teftiş turuna çıkar. Dün öğleden sonra tavsiye mektuplarımdan bazılarını vermeye çalıştım ama Mösyö W.'yi yerinde bulamadım, sonra akşam o bana geldi – smokinle. Allah'tan dün akşam ilk kez başka bir elbise giymiştim – neden giydiğimi gerçekten bilmiyorum –. Bunun çok önemli olduğu gibi bir duyguya kapılmıştım. Başka duygularımı şimdilik anlatmayayım, “önemli bir adam”a karşı düşüncesizce davranmak istemiyorum.

Şabat günü öğleden sonra Hahambaşı'yı, yani Meşrutiyet'in Selanik'ten getirip tabir caiz ise, tahta oturduğu hahamı ziyarete gittim. Bildiğiniz gibi, kendisi Londra Kongresi'nden dolayı kadın ticaretine “karşı” olmakla ilgileniyor. Beni nazikçe karşıladı (Selanik'teki Mösyö S. L. bana bir takviye mektubu vermişti) ve hemen sohbe daldık. Hahambaşı çok şey biliyor, ama eminim yeterince bilmiyor ve ayrıca sanırım, bir şeyler yapmak için gerekli güce sahip değil. Örneğin, İstanbul'da kadın tacirlerinin bir sinagogunun* olduğunu biliyor, burada fahişeler pezevenklerine bayramlarda dinî ayın, *Tora* okuması vs. sırasında “Elianus”, namus ve şeref satın alıyorlar; [Hahambaşı] bu “ibadet yerini” yasaklayacak güce sahipmiş ama yapmıyor! Nedenleri yok, yoksa – – ben de korkarmışım.”⁴¹

“Pazartesi sabahı

Haham bana Galata'da eczacı olan Mösyö L.'ye hitaben de bir mektup vermişti. Mektupta fuhuş yapılan mahalleye giderken bana eşlik etmesi rica ediliyordu. Yaşlı adamın öfkesi görülecek şeydi. Benimle birlikte gitmeyi [rehberim] Alexander Grünwald da reddetti ve benim burada otelin çevresindeki en yakın sokaklar hariç, yalnız başıma dolaşmam mümkün değil, çünkü yolları bilmiyorum ve faytoncular da sadece kendi dillerini konuşuyorlar.”⁴²

“Konstantiniye, 11 Nisan 1911

(...) Dün sabah Alman Konsolosluğu'na gittim, orada Dr. F. adında orta düzey bir memur benimle çok ilgilendi. Daha doğrusu, benim öğrenmek istediklerimin hiçbirisi hakkında hiçbir şey bilmiyordu, sadece kadın ticaretinin arttığını biliyordu. Bu artık hiç de yeni olmayan haberi çağrılan bir başka memur –sanırım Mösyö M.– doğruladı. Dr. F. benim için bir Türk merciine hitaben bir mektup yazmaya söz verdi. Mektup yazılır mı, yazılmaz mı bilmiyorum. Sonra Madam H.'nin tavsiyesiyle Madam G.'ye gittim –tabii hep bir tercüman eşliğinde–. Evin önünde içerde güzel güzel piyano çalışıldığını duydum. Evin hanımını beklerken küçük bir masanın ve bir rafın üstündeki renkli, eski cam eşyalara, duvardaki birkaç siluete, Brahms ve Wagner'in resimlerine, porselenlere –bunların arasında çok hoş oryantal parçalar da vardı– baktım; kısacası, kültürlü bir ortamda bulunuyordum. Madam G. geldi, tumbul bir hanım, görünüşe göre müzikten anlıyor, bir haber ajansının sahibi ve yöneticisi, Protestan (bence Genç Protestan), çok nazik. Bana hemen, benim ilgilendiğim konularla ilgilenmediğini söyledi ve Alman kolonisi dahil, burada sosyal yaşamın çok can sıkıcı olduğunu anlattı –bunu daha önce başkalarından da duymuştum. Çeşitli koloniler birbirlerinden tamamen ayrılmış ve

* Not: Dr. Aschkenasky'nin ön ayak olmasıyla 1915'ten sonra kaldırıldı. Kadın tacirleri tabii ki etrafta serbestçe dolaşmaya devam ediyorlar ve muhtemelen başka bir yerde hiç kimse tarafından engellenmeden Minjon yapacaklar.

⁴¹ Bertha Pappenheim, *Sisyphus-Arbeit Reisebriefe aus den Jahren 1911 und 1912*, Verlag Paul E. Lindner Leipzig, 1924, s.51-53.

küçük kasabalar halindeymiş. Bunlar, istisnasız, sadece açıkça ifade edilen antisemitizmle “sivriliyormuş”. Benim ilgilendiğim konuyla burada kimin uğraştığı şeklindeki soruma 304. kez şu yanıtı aldım: Rus Başkonsolosu P.’nin eşi.

Madam G. bana, söz konusu hanımın benim gelişimden haberdar olduğunu söyledi. Madam G. bu hanım için bana bir mektup vermek istediğinden ona öğleden sonra gitmeye karar verdim.

Madam G. lütfedip beni bu akşam yemeğe davet etti ve ben memnuniyetle gideceğim.

Şimdi: Madam P. beni çok nazikçe karşıladı, fakat ben ancak Rus Konsolosu’nun evine adım atmanın bir Yahudi olarak benim için büyük bir fedakârlık demek olduğunu kendisine söyledikten sonra doğru dürüst konuya girebildim. Madam P. Amerikalı; benim genel olarak haklı olduğumu, ancak bunun tüm kızların ve kadınların korunmasının söz konusu olduğu bu özel olay için geçerli olduğunu söyleyecek kadar dürüst ve samimiydi. Aramıza böylece güzelce mesafe koyduktan sonra kadının gerçekten iyi ve dinlerarası çalıştığını ve kocasının da gerçekten mücadele ettiğini duydum. Tüm düzenbazları yakalayacaksa, bunu varsın antisemit olarak yapsın, umurumda değil. Yeni rejim altında artık pek bir şey yapılamadığından Madam P. de şikâyet ediyor! Madam P. bir komiteyle birlikte küçük bir sığınak kurmuş, buraya her gün kurtulmak isteyen kızlar getiriliyormuş – ama artık kimse gelmiyormuş. Madam P.’nin evvelce bakabildiği hamile kadınlar da artık gelmiyormuş, çünkü Ruslar onların Türk olduklarını söylüyormuş. Çok sayıda Yahudi kadını barındırmış olan küçük sığınak, kısmen kaynak yetersizliğinden, kısmen de kimse gelmediğinden yaz sonunda kapatılacak. Bu kadının ve komitesinin faaliyetlerini desteklemek büyük Avrupa-Yahudi cemiyetleri, Alliance, *Hilfsverein der Deutschen Juden* vs.’nin boynunun borcu olmalı ve ben de duygularıma hâkim olup bu konuda ilişkiler kurulmasına yardımcı olmaya çalışacağım.

Madam P. Hahambaşısıyla da tanışmak istiyor. Bu konuda da aracılık yapacağım ve ilk görüşmede (Madam P.’nin isteği üzerine) orada olacağım.

Komitenin başka türlü düzenlenmesi ve Osmanlı tarzında oluşturulması ve adının Osmanlıca olması gerektiğini düşünüyorum. O zaman, kapitülasyonlara rağmen yeniden Türk evlerine girilebilecektir. Madam P. Odessa ile, daha doğrusu oradaki bir Hıristiyan komitesiyle doğrudan temas halinde. Bana gördüğü, duyduğu bazı olaylar anlattı ki utanç vericiydi.

Madam P.’nin benden ve yaptığım çalışmadan önceden haberi vardı – Alman sefiresinin de haberi vardı. Alman sefinesi maalesef burada yok ama buraya gelişim belki küçük bir atılımı mümkün kılabilir. Madam P.’den bana, muhtemelen talep etmek zorunda kalacağım hususlarda beni bizim büyük Yahudi cemiyetleri nezdinde yetkili kılacak bir mektup vermesini rica ettim. Çünkü sadece benim –zavallı ben– rica etmem veya dilekçe vermemle hiçbir sonuç alınamayacağı belli.⁴³

“Konstantiniye, 13 Nisan 1911

Madam P.’nin evinden çıktıktan sonra Beyoğlu Belediye Reisi M. Bey’e gittim. Genç, çok sempatik ve zeki bir adam. Benim ne istediğimi çok çabuk anladı. Görünüşe göre, teklifim hariç konu onun için yeni değildi. Ona anlattığım meseleyle çok ilgileniyormuş gibi bir intiba elde ettim. Ona, kadın

⁴² Bertha Pappenheim, a.g.e., s.56.

⁴³ Bertha Pappenheim, a.g.e., s.58-59.

ticaretine karşı Osmanlı Birliği fikrini teklif ettim ve o bu fikri kavradı. Ve ben özellikle bir yabancı olarak faydalı olabileceğimi sezdiğimden yarın gitme kararımı bir sonraki gemi hareket tarihine kadar erteledim. Eğer düşündüğüm şey gerçekleşmez, eğer gösterilen ilgi bir yalan ya da “biçimsel” bir nezaket idiye, ben görevimi yapmış ve bir başlangıç hazırlamış olurum. Böyle bir komiteye kimlerin dahil olması, kimlerin olmaması gerektiğini, buradaki nazik siyasi durum karşısında ben tabii ki bilemem; ancak şu kesin: komiteyi oluşturan kişiler hükümetin uygun bulacağı kişiler olmalı. Madam P.’nin şartlı olarak istendiği konusunda yanılıyor olabilir miyim?

Madam P. bana kadın tacirlerinin fotoğraflarının olduğu albümü verecek, ben de daha sonra ilgili yerlere ileticeğim. Hemen hemen hepsi Yahudi. (...)

Kontes R.’nin konuyla ilgilenmeye başlamasının nedeni, Messina’dan sonra Galata’daki İtalyan kızlarını aramasıymış. Kökenleri ne olursa olsun, artık Türk pasaportları olduğundan kızların korunması için ve kadın tacirlerine karşı Meşrutiyet’ten sonra hiçbir şey yapılamadığını, Kontes R. de söylüyor. Çocuk fuhuşu, erkek ve kız çocuk ticareti hakkında korkunç şeyler anlatıyor. Canlı, enerjik bir kadın olan Kontes R. öfkesini tüm dillerde dile getiriyor. Başkonsolos P. de birkaç dakikalığına yanımıza geldi. Haberimde onun dosyalarına atıfta bulunmama izin verdi. Hahambaşının faaliyete geçmemesine daha başından bir açıklama getirmek ve onu birazcık mazur göstermek için başkonsolosa zavallının evden dışarı çıkamadığını anlattım!”⁴⁴

“Cuma 14

Osmanlı Birliğini burada artık görmeyeceğimi anladım; şimdi sadece hangi gemiyle gideceğime karar vermeliyim, - Yahudilerle ilgili konulardan burada aslında pek bir şey görmedim, zaten pek bir şey de yok, okullar tatil olduğundan onları da görmedim. Burada daha çok Hıristiyanlarla işim olduğundan siyonizm hakkında da pek birşey ya da hiçbir şey duymadım. Ama aradan görünenler yeterince utanç vericiydi. Kontes R. dün şöyle dedi: Türkler fuhuşa ve kadın ticaretine diğer dinlerden ve milletlerden daha az katılsalar da Türk hükümeti, sanki hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi, bu ticarete göz yummakla ve satıcıları korumakla bu ticarete katılmış oluyor ve suç ortağı haline geliyor. Bu açıklamaya ancak dürüstçe düşünen herkes katılabilir ve bu açıklama Yahudiler için de bütünüyle geçerli. İstanbul’daki kadın tacirlerinin sinagogunu ve Yahudilerin orada olanları bildiklerini hatırlatırım. Yahudi cemiyetleri iyi niyetlerini ve dürüstlüklerini nihayet kanıtlamak için bir ajan tutmalıydılar.-

Benimle Galata’ya gidecek birini şu ana kadar hâlâ bulamadım!”⁴⁵

“Mösyö R.’yi Konstantiniye’deki kadın tacirleri güruhu nedeniyle iyice tahrik ettim ve Mösyö R. bana bu vesileyle Avusturya Konsolosluğu’nun tercümanı A. L.’nin bu güruhun kurnaz ve rüşvetçi bir dostu olduğunu söyledi. A. L.’nin benimle Galata’ya gelmek istememesinin nedeni herhalde buydu! Ben de Mösyö R.’ye, bildiğim kadarıyla Konsolosluktaki beylerin A. L.’nin dürüst birisi olduğunu düşündüklerini – bana onun adını Edirne’deki H. vermişti – ve elinde bunun aksini gösteren örnekler varsa Başkonsolos P.’ye ya da Sefir P.’ye gidip bildiklerini anlatmasını söyledim.

Bunu yapmaya söz verdi???...”⁴⁶

⁴⁴ Bertha Pappenheim, a.g.e., s.64-65.

⁴⁵ Bertha Pappenheim, a.g.e., s.66.

“İzmir, 20 Nisan 1911

Burada zührevi hastalıklar için ayrı bir hastane var. Resmî makamlarca düzen sağlamışa benziyor, söylendiğine göre belediye buradan özel bir gelir elde etmiyormuş. Kızların ödediği vergiler masrafları karşılıyormuş, bundan kızların paraları nasıl bayılmak zorunda olduğu anlaşılıyor.

Dr. M.’nin beni tanıştırdığı Belediye Reisi Dr. E. Bey’e Osmanlı Birliği ile ne yapmak istediğimi anlatmaya çalıştım, onunla Konstantiniye arasında temas kurulmasını sağlamayı ümit ediyorum. Dr. E. Bey mason locası azası ve çok enerjik ve faal görünüyor. Evsizler için şimdilik geçici bir yerde bir sığınak kurmuş, bu sığınağa herkesi, erkekleri, çocukları, kadınları (fahişeler) alıyormuş. Türk fahişelerle işi çok kolaymış: Onları hastanede tedavi ediyor, sonra da evlendiriyor! Bu olayın Türklere hangi şartlar altında mümkün olduğunu size bugün anlatmaya kalksam çok uzun sürer. İyisi mi bırakayım da, bazı şeyleri sonra şifahen aktarayım. Bunu unutmayacağım.

Sonra “zührevi hastalıklar hastanesine” gittik ve daha sonra da yan yana evlerin kızlarla dolu olduğu kötü semte gittik. Kızlar doktora muayeneye saçları yapılmış, plastik çiçekler ve rengarenk kurdeleler takılmış vaziyette gidiyorlar; insan arabaları görünce, şenlikli bir düğün alayının geçtiğini sanabilir. İsterdim ki, kızların hepsi benim yarım saat önce hastanede gördüklerimi görsün – belki o zaman bazılarının hevesi kaçardı. Dr. Bey’e çok sayıda çok genç insanın -müşteri- orada sokaklarda dolaştığını söyledim. Buna kendisi de şaşmıştı ve eğer isterse bıyığı daha yeni terlemiş bu gençleri polisin yardımıyla en azından bir süre daha buradan uzak tutacak güce sahip. Çok fazla kadın taciri yokmuş, fakat bu kadar çok umumhane varken bu mümkün değil. Bu evlerle ilgili tacirlerin bir ihtisas alanı da kartpostal satıcılığı.”⁴⁷

Fuhuşla Mücadelede Alınan Önlemler

Bu gayretlere İstanbul Yahudi cemaati ileri gelenleri de katılıyordu. Dönemin Hahambaşısı Haim Nahum (1908-1920) faaliyet gösteren pezevenklerin listesini Dahiliye Nazırı’na tevdi ediyor, ancak bu girişimler bir sonuç vermiyordu. *Sefarad* kökenli Hahambaşı Haim Nahum *Sefarad*ların cemaat idaresindeki hâkimiyetlerinden hiç haz etmeyen İstanbul *Aşkenaz* cemaati içinde hiç de popüler bir sima değildi. 1910-1911 yılları cemaat içindeki *Aşkenaz-Sefarad* mücadelesinin en uygun olduğu yıllardı. Bu nedenle fuhuşla mücadele Hahambaşı Nahum’un öncelikleri arasında yer almıyordu. Ayrıca Osmanlı bürokrasisi de Nahum’un verdiği Yahudi pezevenkler listesiyle ilgili hiçbir girişimde bulunmamıştı.⁴⁸ Yahudi Genç Kızları ve Kadınları Koruma Cemiyeti 1910 yılında Londra’da fuhuşla mücadele konusunda alınacak

⁴⁶ Bertha Pappenheim, a.g.e., s.72.

⁴⁷ Bertha Pappenheim, a.g.e., s.79-80.

⁴⁸ Edward J. Bristow, a.g.e., s. 276-277.

önlemlerin tartışıldığı bir uluslararası konferans düzenlemişti. Bu konferansın hazırlık çalışmaları sırasında İstanbul'daki fuhuş faaliyetleri hakkında bilgi temin edilmiş, bu bilgilerden fuhuş ticaretinin kurbanları ile beyaz kadın tacirlerinin çok büyük bir kısmının Yahudi olduğu anlaşılmıştı. Bu durum karşısında cemiyet İstanbul'daki durumla daha yakından ilgilenmeye ve buradaki fuhuş ticaretini yok etmek için Avrupa ve Amerika'daki Yahudi sivil toplum örgütleri ile ortak bir çalışma planı konusunda görüşmelere başladı. Ancak Balkan Savaşları'nın patlaması bu çalışmaların ilerlemesini engelleyecekti.⁴⁹

Bu durum karşısında İstanbul *Béné Bérith* locası ile *Hilfsverein* temsilcisi Dr. İsrail Auerbach mücadelede inisiyatifi ele alacaktı.⁵⁰ 1914 yılında Amerikan Büyükelçisi Henry Morgenthau'nun ev sahipliğini yaptığı bir toplantıda fuhuşla mücadele için bir komite oluşturulması kararlaştırılıyordu.⁵¹ Toplantıya katılanlar arasında Uluslararası Beyaz Köle Trafiğini Yok Etme Bürosu sekreteri W.A. Coote, Genç Kızı Koruma Cemiyeti Komitesi Başkanı Rahip Frew, İtalyan Büyükelçisi Senatör Marki Garroni, Ticaret ve Tarım Nazırı Süleyman El Bustani Efendi, Posta ve Telegraf Nazırı Oskan Efendi, Belçika Elçisi, Avusturya-Macaristan Başkonsolosu, Beyoğlu Rum Metropoliti, Kumandan Vasıf Bey, Sadaret tercümanı Essad Fuad Bey yer alıyordu.⁵² Toplantı sonunda Konstantiniye Kadın Ticaretini Yok Etme Cemiyeti'nin kurulmasına, bu cemiyetin aynı amacı güden Londra'daki Uluslararası Komite ile Avrupa'nın diğer başkentlerinde kurulan milli komitelerle çalışmasına karar verildi.⁵³ Girişimin önderi İstanbul'daki Amerikan Büyükelçisi Henry Morgenthau idi. Maliye Nazırı Reşad Paşa ise komitenin başkanıydı. Diğer iki üyeden biri İstanbul Polis Müdürlüğü'nde görevli Samuel [İsrail] Bey'di. Onur başkanları arasında Hahambaşı Haim Nahum vardı. İdare Heyeti'nin Yahudi üyeleri Amerikan Büyükelçisi Henry Morgenthau ve eşi, İstanbul *Aşkenaz* Cemaati Başhahamı Dr. David Markus, *Hilfsverein* temsilcisi Dr. İsrail Auerbach ve Madam Fucks idi. Bunların yanı sıra Rus Hastahanesi Başhekimi Dr. Stchepotiew, Alman Sefareti papazı Graff Von Luttichau, dâva vekili Mizzi, Rus

⁴⁹ S. Cohen, a.g.e, s. 2-3.

⁵⁰ Edward J. Bristow, a.g.e, s. 277-278.

⁵¹ NARA, Records Group 59, 13 Mart 1914 tarih 867. 1152 sayılı belge.

⁵² "Contre la Traite des Blanches", *La Turquie*, 13 Mart 1914, NARA 13 Mart 1914 tarihli 867.1152 sayılı belge ekinde.

⁵³ "White Slave Traffic", *Levant Herald*, 13 Mart 1914, NARA 13 Mart 1914 tarihli 867.1152 sayılı belge ekinde.

Başkonsolosu, Avusturya Başkonsolosu da komitede yer alıyorlardı.⁵⁴ Yahudi Genç Kızları ve Kadınları Koruma Cemiyeti Genel Sekreteri Samuel Cohen İstanbul'u ziyaretinin ardından düzenlediği raporda fuhuşla mücadele için Reşad Paşa başkanlığında kurulan Uluslararası Komite'nin mücadelede kararlı olduğunu, bir büro tutacağını, daimi bir sekreter ve limanlarda temsilci olarak görev yapacak bir kişiyi istihdam edeceğini, bu yola düşmüş kızların kalabilecekleri bir sığınak ev kuracağını ve genç kızları geldikleri ülkelere iade etmek gerekli önlemleri alacağını bildiriyordu. Komite muhtelif cemaat ve sefaretlerin katkılarıyla yıllık bin sterlinlik bir bütçe oluşturmak ve fuhuş trafiğini yönetenler hakkında istihbarat toplayıp bu istenmeyen kişilerin sınır dışı veya sürgün edilmeleri için çalışmaya kararlıydı. Samuel Cohen limana ayak basan her kıza fuhuşla mücadele için kurulan Uluslararası Komite'nin bürosunun adresinin bulunduğu ve üzerinde birkaç dilde yazılmış ikazların yer aldığı bir kartın verilmesini tavsiye ediyordu.⁵⁵ Bunun yanı sıra bu uluslararası komiteyle birlikte çalışmak üzere bir Yahudi Komitesi de kurulmuş bulunuyordu. İstanbul *Béné Bérith* Locası'nın Yemenici Sokak'taki merkez binasının bir odası ve bir sekreteri bu komiteye tahsis edilmişti. Bu Yahudi heyeti ile uluslararası komite arasında varılan mutabakat şöyleydi: Uluslararası komitenin kurtardığı Yahudi genç kızları Yahudi heyetine teslim edilecek, heyet bu kızların kalabilecekleri bir sığınak ev temin edecekti. Heyet aynı zamanda İstanbul Yahudi kızların durumunu iyileştirmek için ne yapılabileceğini araştıracaktı. Kızlara iş bulmayı amaçlayan bir Hanımlar Komitesi kuracak ve fuhuş tacirleriyle mücadele eden Uluslararası Komite'ye yardım etme amacıyla azami derecede bilgi derlemeye uğraşacaklardı.⁵⁶

İstanbul Polis Müdürü Osman Bedri Bey'in Müdahalesi ve Fuhuş Tacirlerinin Sınırdışı Edilmeleri

Osmanlı Devleti fuhuş piyasasının serbestçe işlemesine yol açan lâkayt tutumlarını 1915 yılında değiştirecekti. İstanbul Polis Müdürü Osman Bedri Bey Osmanlı İmparatorluğu'nun Birinci Dünya Savaşı'na girmesinden ötürü kendisine verilen neredeyse diktatörvari güç nedeniyle fuhuş piyasasına bir son verecek, bu işle işğal

⁵⁴ S. Cohen, a.g.e, s. 12-13.

⁵⁵ S. Cohen, a.g.e, s. 21.

⁵⁶ S. Cohen, a.g.e, s. 18-19. Béné Bérith Locası'nda kurulan bu özel komitenin üyeleri Dr. Israel Auerbach, *Aşkenaz* başhahamı, David Markus, Henri Reisner, Alfandari ve Piza idi.

eden elebaşları gözaltına alıp onları sınırdışı edecekti.⁵⁷ İstanbul *Béné Bérith* Locası elebaşların sınırdışı edilmeleri için Bedri Bey'e gerekli istihbarat bilgilerini vererek yardım edecekti.⁵⁸ Sınırdışı edilen fuhuş tacirlerinin hangi meslek dallarına ait oldukları incelendiğinde yirmisinin erkek terzi olması son derece ilginçti. Bu da bir tarihçinin 1900'lü yıllarda kadın terzilerin durumu ile ilgili bir araştırmasında yer alan "bazı terzhaneler işi daha da ileri götürerek fuhuşa da dökmüşlerdi" tespitinin *Aşkenaz* erkek terzileri için de geçerli olduğunu göstermekteydi. Sınırdışı edilen 168 fuhuş tacirlerinin hangi meslek dallarına ait oldukları incelendiğinde yirmisinin erkek terzi olması son derece ilginçti. Bu da bir tarihçinin 1900'lü yıllarda kadın terzilerin durumu ile ilgili bir araştırmasında yer alan "bazı terzhaneler işi daha da ileri götürerek fuhuşa da dökmüşlerdi" tespitinin *Aşkenaz* erkek terzileri için de geçerli olduğunu göstermekteydi.⁵⁹ Dönemin Amerikan Büyükelçisi Henry Morgenthau Washington'a gönderdiği bir raporda bu gelişmeyi şöyle aktarıyordu.⁶⁰

"Hariciye Vekâleti'nin 8 Şubat [1915] tarihli 15 sayılı talimatına cevaben Konstantiniye'de 'beyaz köle ticareti' ile meşgul olan kişilerin tutuklanmaları konusunda şu raporu vermek isterim:

Çalışma Vekâleti, Konstantiniye'nin onlarca yıl boyunca beyaz köle ticareti konusunda dünyadaki merkezlerden biri olarak hizmet ettiğinden; onbeş yıl önceye kadar bu meslek dalıyla esas itibarıyla Avusturyalılar iştigal ettiğinden; yakın yıllarda bu trafiğin çoğunluğunun Rusların eline düştüğünden; bu şehirdeki 'tüccarlar'ın yurtdışıyla olan ilişkilerinin esas itibarıyla Mısır, Arjantin ve Brezilya, esas ikmal kaynaklarının da Galiçya, Romanya ve Güney Rusya olduğundan; taze 'beyaz köle' arzını sabit tutmak için bu ülkelerin belli bölgelerine vekillerini gönderdiklerinden; müstakbel kurbanlarının vekilleri takip etmeleri için sahte evlilikler, evlilik ve koca bulma vaadleri, yüksek ücretli iş bulma teklifleri, uzun zamandan beri kaybolmuş akrabaları bulma sözleri ve Mukaddes Diyar'da [Filistin] iş bulma vaadleri gibi alışlagelmiş hilelere başvurduklarından; buraya [Konstantiniye] varışlarında ikna veya daha yumuşak vasıtalar başarılı olmadığı hallerde dayak ve açlığa mahkûm etme yollarıyla fahişelik hayatına zorlandıklarından; geçen yıl Konstantiniye'de büyük bir eylem başlattığımızı ve bunun nihayet Beyaz Köle Ticareti'ni bertaraf etme amacıyla kurulan bir Uluslararası Heyetle sonuçlandığından muhtemelen haberdardır. Bu büyük toplumsal belayla mücadele etmek için alışlagelmiş araçlar kullanıldı ve iyi sonuç alındı. Ancak halihazırdaki savaş bu etkin çalışmanın devam etmesini engelledi. Aynı zamanda kızların geldikleri ülkelerde fakirler arasında hâkim olan büyük sefalet beyaz köle tüccarlarının işlerini kolaylaştırdı. Ocak ayının ilk günlerinde

⁵⁷ Edward J.Bristow, a.g.e., s. 184.

⁵⁸ Edward J.Bristow, a.g.e., s. 279.

⁵⁹ Yavuz Selim Karakışla, "Osmanlı Hanımları ve Kadın Terzileri-I (1869-1923)", *Tarih ve Toplum*, Nisan 2003, sayı 232, s.11-19,13.

Polis Amiri Ekselans Osman Bedri Bey bu şehirdeki beyaz köle trafiğini yok etmek için enerjik adımlar atmaya karar verdi. Kendisini Kanun yapan tuhaf durumdan faydalanan, durumu yakından izleyen ve sabırsızlıkla bu belâyı durduracak araçları bulmak için bir fırsat bekleyen kişilerin bilgi ve tecrübelerinden yararlanan Bedri Bey ilk ve son olarak cesur bir şekilde müdahale etti ve şehri temizledi. Bazıları ülkeden kaçmayı başardı. Onlardan kurtuldu. Çoğunluğu tutuklandı. Birkaç günden birkaç haftaya değişen bir süre zarfında kalabalık hapisanelerin zorluklarını yaşadıkdan sonra bu kişiler de şehirden kovuldular. Osmanlı uyruklu olanlar Anadolu'daki muhtelif yerlere sürgün edildiler, yabancı uyruklular ise sınırdışı edildiler.

“Çete” faaliyetlerini sahte bir sinagogun faaliyetleri altında gizliyordu. Sözde sinagogun başkanı ve zangoçu çetenin önde gelen iki üyesidir. İsimleri Michael Moses Salamovitz namı diğer Michel Paşa ve Juda Jakob Melamef, namı diğer Pil'dir. Aktif bir şekilde faaliyet gösteren bir beyaz köle takas operasyonu da bulundu. Bunun başı olan David Felken bu şehirde çalışan bütün grup içinde pek muhtemelen en ünlüsü ve beceriklisidir. Yönetimleri şöyle teşkilatlanmıştı:

Başkan, David Felken, Arjantin vatandaşı; hazineci, Perto Ekstein, Rus uyruklu; yönetim kurulu üyeleri Margolis Gasnal, Rus, Mareco Likman, Rus, Berko Ekstein, Rus ve Herman Berck, Rus. Bu takas şebekesinin kullandığı bilinen vekiller ise David Goldenburg, İsrail Goldenburg, Dina Coshter ve Yanko adında biridir. Yeni “ithalatlar”ın İstanbul'a varışlarını kolaylaştırmak için birçok özel adamları vardı. Bunlardan ikisi Joseph Germanoff ve Nathan Ishar'dır. Her ikisi de Rumen uyrukludur.

Tutuklanan çoğu kişinin fotoğrafları polis tarafından çekildi. Ancak birkaç kişi, ki bunlar en önemlileriydi, fotoğraflarını çekilmemeyi başardı. Ekte bir takım fotoğraf ve fotoğraftaki her bir kişiye ait bilgileri veren üç nüsha bir listeyi eklemekteyim. Aralarında en kötü şöhrete sahip olanların isimleri büyük harflerle yazılmıştır. Maalesef bu kayıtlar hiçbir şekilde tamam değildir. Bu bilgiler muhtelif Türkçe kayıtlardan derlenmiştir. Maalesef bu Türkçe kayıtlarda da yabancı isimleri doğru yazılmamıştı. Bu insanların birçoğunun polis tarafından tanınmadığını ve beyan etmeyi seçtikleri isim, yaş ve uyruklarla kayıt edildiklerini kaydetmek gerekir. Ancak bu kişilerin parmak izleri alınmış olup fotoğraflardaki numaralara atıf yapmak suretiyle bu parmak izlerine ulaşılabilir. Ticaret Vekâleti tarafından istenebilecek başka herhangi bir özel bilgiyi temin etmekten de memnun olacağım. Konstantiniye şehrinin Polis Amiri Ekselansları Osman Bedri Bey ve memurları sefaretimizin bir memuruna yardım etmek için çok uğraştılar ve çok nazik bir şekilde bize fotoğrafları verdiler. Ticaret Vekâleti'nin kendilerine teşekkür etmesi, sefaretimizin gelecekte hatıra binaen yaptırdığı [benzeri] hizmetleri temin etmesini kolaylaştıracaktır.”

Osman Bedri Bey'in bu çabalarının Amerika tarafından lâıkiyle takdir edildiğinin kanıtına Türk Silahlı Kuvvetleri'nde sivil memur olarak çalışmış Çankırlı Ahmet

⁶⁰ NARA, Records Group 59, 24 Mart 1915 tarih ve 867.1152/3 sayılı belge.

Kemâl Üçok'un anılarında rastlanmaktadır. Üçok anılarında "Bedri Bey'le iyi tanıştım; [Cinayet mahkemesi reisi] Hilmi Bey'in himayesinde yetişti. Şen, latifeci, zeki bir zat idi" şeklinde söz ettiği⁶¹ Bedri Bey'le arasından geçen bir görüşmeyi şöyle nakletmekte:

"1917 yılının iptidalarında [öncelerinde] bir gün İstanbul Polis Müdürü merhum Bedri'nin yanına gitmişim, bilmem ne münasebetle şunları söyledim:

-Bedri Bey üç gün evvel doğru yolda Yunan konsolatosunun karşısındaki kahvede oturuyordum, yanımdaki masaya bir kart Ermeni oturdu, az bir zaman sonra on yedi-on sekiz yaşlarında çok yakışıklı çok iyi giyinmiş, her parmağında elmas yüzük, pırlanta kıravat iğnesi, altın kordon ve saatli biri geldi, partisi bir liraya kumar oynadı, gitti. Ermeni'ye bu çocuğun hangi Bankerin oğlu olduğunu sordum. Bana ne banker! Bunlar bir kumpanyadır, böyle temiz süslü gezerler, akşama doğru Taksim bahçesinde el arabaları ile küçük çocukları gezdiren hizmetçi kızlarla (korti) aşıktaşlık yapıp (drahdoma), yâni çeyiz paralarını yedikten ve manevî sermayelerini berbat ettikten sonra götürüp bir fena eve satarlar. Ellerine geçen paradan bir kısmını kumarda bize verirler dedi."

Ben bu hikâyeyi söyler söylemez, Bedri merhum dünyanın her tarafında kurulmuş bir ağ mevcut olup, meselâ Rus kızlarını Mısır'a, Fransızları Brezilya'ya, Yunanlıları İstanbul'a... götürüp satarak bir çok para kazanmakta olduklarını ve bu kadın kaçakçılığını yapanların kimler olduğuna dair Acun [dünya] polislerinin bir ip ucu bulamadıklarını söyleyerek benden yardım istedi.

Yanıma bir sivil taharri memuru [sivil polis] kattı, ertesi gün saat on beşte o memur ile buluştuk, biraz sonra o şık çocuk geldi ve Ermeni ile kumar oynadı, giderken taharri memuruna gösterdim.

İki üç hafta sonra Bedri merhuma uğramıştım. Beni görünce gülererek masasından bir kâğıt çıkardı, "Bu düşmanlarımızdan Amerika hükûmetinin bilvasıta gönderdiği teşekkürnâmedir, Acun polislerinin bulmadığı bu gayrimeşru ticareti yapanları meydana çıkaran Türk polislerini çok alkışlıyorlar, ben de sana teşekkür ederim dedi"⁶²

Sonuç Yerine

Yahudi Genç Kızları ve Kadınları Koruma Cemiyeti Sekreteri Samuel Cohen fuhuş ticaretiyle mücadelede bir Yahudi komitesinin kurulmasıyla ilgili olarak dile getirilen çekinceleri ve kendi düşüncelerini şöyle açıklamakta:

"Şimdiye kadar diğer birçok ülkede olduğu gibi Konstantiniye'de de fuhuş ticaretine karşı bir Yahudi Komitesi'nin oluşturulması veya aynı meslekten Yahudiler

⁶¹ Ahmet Kemâl Üçok, a.g.e., s.78.

⁶² Ahmet Kemâl Üçok, a.g.e., s.417-418.

tarafından bir kamu teşkilatının kurulması beyaz kadın ticaretinin tamamıyla Yahudilerin elinde olduğu fikrini yayacağı endişesi mevcuttur. Bu çok talihsiz bir durumdur ve imkân elverdiği her halde bu fikre karşı düşüncelerimi söyledim. Yahudilerin bu belâya karşı duyarsız kalmadıklarını ve onunla imkân dahilinde başkalarından daha enerjik bir şekilde savaşmaya kararlı olduklarını gösterdikleri zaman Yahudilerin bu belâdaki paylarının genişliğiyle ilgili yerleşik yaygın fikir düzeltilebilir. Değişik ülkelerdeki araştırmalarımda birçok Yahudi beyaz kadın taciri ve birçok Yahudi kurban olduğunu maalesef kabul ettim. Ancak her ne kadar sayıları olması gerektiğinden çok daha fazla olmasına rağmen hiçbir yerde çoğunlukta olduklarını bulamadım.”⁶³

Bu satırlardan görülebileceği üzere İstanbul’un fuhuş dünyasında Yahudilerin önemli bir yere sahip olmaları, fuhuşun sadece Yahudilerin tekelinde bir faaliyet olduğu izlenimini uyandırıyor, bu da İstanbul Yahudi burjuvazisini son derece rahatsız ediyordu. Bu durumun yarattığı bir diğer ilginç gelişme Yahudi âleminde *Aşkenaz* ve *Sefaradlar* arasında yaşanan gerginlik ve gerilimdi. Fuhuş nedeniyle *Sefarad* Yahudiler fuhuş alanında faal olan *Aşkenaz* soydaşlarına küçümseyici ve alaycı bir şekilde bakmaya başlamışlardı. Bunun en bariz kanıtı *Sefaradların* “milli dili” olan Ladino’da, aslında “lehlî kadın” anlamına gelen “lehli” kelimesine aşağılayıcı bir anlam yüklenerek “kötü hayat kadını” anlamında kullanılmasıydı.⁶⁴ Savaşların ortaya çıkardığı mülteciler sorunuyla gelişip serpilerek ve İstanbullu Yahudileri son derece rahatsız eden Yahudi fuhuş tacirleri ve onların işlettikleri genelevler meselesi 1930 yılında sona erecek, bu tarihten itibaren İstanbul’un fuhuş âleminde artık Yahudilere rastlanmayacaktı.⁶⁵

⁶³ S. Cohen, a.g.e., s. 19-20.

⁶⁴ Joseph Néhama, *Dictionnaire du Judéo-Espagnol*, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid, 1977, s. 325 / Dr. Elli Kohen ve Dahlia Kohen-Gordon, *Ladino-English / English-Ladino Concise Encyclopedic Dictionary (Judeo-Spanish)*, Hippocrene Books, New York, 2000, s. 230.

⁶⁵ Edward J. Bristow, a.g.e. s.320-321.

1915 YILINDA
SINIR DIŞI EDİLEN FUHUŞ TACİRLERİ

Sayı	İ s i m	Yaş	Uyruk	Meslek	Sınırdışı edilme tarihi
9-820	Yankel Yankoff	28	Rus	Pezevenk	18 Ocak
9-821	Vitali Moses	47	"	Aşçı/Pezevenk	
9-822	Mendel Schmiel Yogoh	44	"	Boyacı/Pezevenk	"
9-823	Aaron Yozhof	28	"	Pezevenk	"
9-824	Moses Yancof	38	"	Kunduracı/Pezevenk	"
9-826	Benjamin Ishmilif	28	"	Pezevenk	"
9-827	David David	31	"	Piyanist/pezevenk	"
9-828	Levy Ishmail	40	"	Pezevenk	"
9-829	Joseph Ofashi	26	"	Berber/Pezevenk	
9-831	Etshik Riven	29	"	Berber/Pezevenk	18 Ocak
9-832	Wolf Zelman	38	"	Pezevenk	"
9-833	Avram Schloimann	34	"	Pezevenk	
9-834	Aaron Shimshon	25	"	Boyacı/Pezevenk	18 Ocak
9-835	David Colik	33	"	Pezevenk	"
9-836	Yankel Militsh	27	"	Boyacı/Pezevenk	"
9-837	Simon Haim	32	"	Pezevenk	"
9-838	Joseph Juda Berg	28	"	Terzi/Pezevenk	"
9-840	Aaron Moses	30	"	Kasap/Pezevenk	"
9-841	Arshmendil Beghil	37	"	Boyacı/Pezevenk	"
9-842	Aaron Gursh	27	"	Kuru gıda/Pezevenk	"
9-843	Moses Harsch	35	"	Pezevenk	"
9-844	David Nohim	27	"	Garson/Pezevenk	
9-845	Lazari Daniel	30	"	Kuru gıda/Pezevenk	18 Ocak
9-846	Isaac Itsek	30	"	Berber/Pezevenk	"
9-847	Nohem Izkoff	33	"	Pezevenk	"
9-848	Elik Schaber Kelenberg	29	"	Pezevenk	"
9-849	Befil Lazar namı diğer				
	Beron Lazar	22	"	Uşak/Pezevenk	"
9-850	Colok Moses	26	"	Terzi/Pezevenk	"

9-851	Aaron Kirsch Novitsh	25	“	Terzi/Pezevenk	“
9-852	Bension Wolf	30	“	Terzi/Pezevenk	“
9-853	Abraham Pinhas	37	“	Pezevenk	“
9-854	Salomon Israel	38	“	Pezevenk	“
9-855	Meyer Kilmo	67	“	Pezevenk	
9-856	Meyer Abraham	34	“	Pezevenk	
9-857	Lieb Michael	32	“	Kasap/Pezevenk	18 Ocak
9-858	Honeh Shinon	37	“	Terzi/Pezevenk	“
9-859	Ezik Sholem	27	“	Berber/Pezevenk	“
9-860	Moroh Etshin	37	“	Pezevenk	18 Ocak
9-861	Joseph Jacob	32	“	Pezevenk	“
9-862	Zira Joseph Marios	37	“	Pezevenk	“
9-863	Joseph Haim	30	“	Terzi	“
9-864	Ishiel Haim Israel	34	“	Marangoz	“
9-865	Moses Yankel	34	“	Pezevenk	“
9-866	Joseph Bension	28	“	Kunduracı/Pezevenk	“
9-867	Wolf Michelieb Zageb	38	“	Terzi/Pezevenk	“
9-868	Aaron Abraham	48	“	Kumaşçı/Pezevenk	Serbest bırakıldı
9-869	Abraham Potka	26	“	Pezevenk	18 Ocak
9-870	Mendil Meyer Hirsch	39	“	Kunduracı/Pezevenk	
9-871	Ishmael Michael	30	“	Kunduracı/Pezevenk	18 Ocak
9-872	Petraki Dimitri Dimistose	32	Rumen	Garson/Pezevenk	
9-879	Sholem Berk	38	Rus	Berber/Pezevenk	18 Ocak
9-880	Lieb Abraham	29	“	Pezevenk	
9-881	Aaron Brohi Nahman	42	“	-----	
9-882	Avram Avram	34	“	Fotoğrafçı/Pezevenk	18 Ocak
9-883	Avram Ayzik	31	“	Terzi/Pezevenk	29 Ocak
9-884	Naphtali Arshik	30	“	Boyacı/Pezevenk	
9-885	Yankel Erich	28	“	Kunduracı/Pezevenk	18 Ocak
9-886	Aaron Abraham Mayer	26	“	Terzi/Pezevenk	“
9-887	Moses David Lieb	28	“	Berber	
9-888	Benjamin Davidoff	31	“	Terzi/Pezevenk	
9-889	Hirsch Ezik	34	“	Barmen/Pezevenk	18 Ocak

9-890	Yankel Gavril Giolchman	36	“	Terzi/Pezevenk	“
9-891	Saya Osher	27	“	Terzi/Pezevenk	
9-892	Yankel Yankel	48	“	Terzi/Pezevenk	
9-893	Simha Sirlomof	30	“	Kasap/Pezevenk	
9-899	Leib Mosoh Schom	52	Osmanlı	Gayriahlaki otel sahibi	31 Ocak'ta Sivas'a sürgün edildi
9-900	Haim Adolph Kalman	24	Rumen	Boyacı	18 Ocak
9-901	Moses Hanas Natel	29	“	Seyyar satıcı/Pezevenk	“
9-902	Seroul Ezik Katz	32	“	Seyyar satıcı/Pezevenk	
9-903	Moses Fereen	35	“	Terzi/Pezevenk	18 Ocak
9-904	Nishan Garabed	54	Rus	Gayriahlaki otel sahibi	“
9-905	Esposito Raffaeledi Leopoldi	30	İtalyan	Duvarcı/Pezevenk	“
9-906	Marco Mendel	57	Avusturya	Beyaz köle taciri	“
9-907	Jacob Bernand	35	“	Umumhane aracısı	“
9-915	Marco Solomon Glazer	40	Osmanlı	Ev sahibi	31 Ocak'ta Sivas'a sürgün edildi
9-916	Albert Mendel Iser Wolf	27	Rus	Şekerci/Pezevenk	
9-917	Moses Avram	33	“	Boyacı/Pezevenk	18 Ocak
9-918	Moses Aaron Hirsch	34	“	Kahvehane sahibi/ Pezevenk	“
9-919	Haim Hirsch Filman	38	Rumen	Terzi/Pezevenk	“
9-920	Yeshek Renlik	30	Rus	Kasap/Pezevenk	
9-921	Boyty namı diğer Albert David	35	Rumen	Tenekeci/Pezevenk	
9-922	Giovanni Lorenzo Norago	27	İngiliz	Kahvehane sahibi/ Pezevenk	18 Ocak
9-923	Joseph Oishik	29	Rus	Tenekeci/Pezevenk	“
9-924	Nohim Benjamin	31	“	Müzisyen/Pezevenk	“

9-925	Iniah namı diğer Isaac Moses	37	“	Kunduracı/Pezevenk	“
9-930	Victor Penhas	51	“	Aşçı/Pezevenk	“
9-931	Ganzlir Oishess	33	Rumen	Fotoğrafçı/Pezevenk	“
9-932	Herlosir Yankeh	42	İngiliz	Boyacı/Pezevenk	“
9-933	Jacob Leib	39	Rus	Ev sahibi/Pezevenk	“
9-934	Israel Lieb Sholem Avram Kraveski	35	“	Kasap/Pezevenk	“
9-935	Abraham Lazari Yamberg	32	Osmanlı	Ev sahibi/ Pezevenk	31 Ocak'ta Sivas'a kadar sürgün edildi
9-936	Jack Libo Lemberg	25	Rumen	Boyacı/Pezevenk	3 Şubat
9-937	Michael Schmiel	31	Rus	Boyacı/Pezevenk	18 Ocak
9-938	Ilia Haim Gravetz namı diğer Ilia Nohem Franz	29	“	Tercüman/Pezevenk	“
9-939	Mordechai Mendel	24	“	-----	
9-940	Leon Mayer Berman	38	İngiliz	Uşak	18 Ocak
9-941	Isack Felrik namı diğer Bertrah	24	Rus	-----	
9-942	Moses Rahmil Sokleman	24	Rus	Kuyumcu	18 Ocak
9-943	David Obadiah Benderly	28	Osmanlı	Boyacı	31 Ocak'ta Sivas'a sürgün edildi
9-944	Eleaza Reuben Grunberg	30	Rus	Seyyar satıcı	
9-945	Wolf Haim Postel	47	Avusturya	-----	18 Ocak
9-946	Joseph Yankel Podgof	35	Rus	Terzi	“
9-947	Reuben Lupo	31	Rumen	Kahve satıcı	“
9-948	JOSEPH MAYER BOTCHMANN	55	RUS	KADINLARI TESLİM ALAN “ACENTA”	“
9-949	Abraham Benjamin	38	“	Boyacı	“
9-950	Moses Grunburg	38	Rumen	Kunduracı	“
9-951	Israel Lieb Sholem	38	Rus	Kunduracı	“
9-952	Iso Mandel namı diğer Wolf Kahn	32	Osmanlı	Terzi	

9-969	BERTA HAİMTOV	44	AVUSTURYA	UMUMHANE SAHİBİ VE TACİRİ	
9-970	Victoria Aaron	45	Osmanlı	Umumhane sahibi	31 Ocak'ta Kayseri'ye sürgün edildi
10-58	Solomon Israel Amiras	33	Yunan	Makinist	
10-59	Joseph Ovadiah	25	Osmanlı	Terzi	
10-60	Daniel Haim	26	Yunan	Pezevenk	
10-67	Madaleline Clayville namı diğer Elizabeth Hoshkoff		Fransız	Umumhane sahibi	31 Ocak
10-69	Lila Mendel Kockbart namı diğer Esther	29	Rus	Umumhane sahibi	29 Ocak
10-71	Abraham Boshokat	28	Yunan	Terzi	
10-73	ESTHER AARON ZAİDMANN ZOKOFOMATESSİO	48	BREZİLYA	UMUMHANE SAHİBİ	29 Ocak
10-79	John Joseph	23	İran	10-80 sırada yer alan Stark'ın memuru	
10-80	JOSEPH ISRAEL STARK	48	Avusturya	BEYAZ KÖLE TACİRİ	31 Ocak
10-83	Hashe Serhi namı diğer Maroshka	22	Rus	Umumhane sahibi	29 Ocak
10-121	Thanas Anton Tchallas	46	Yunan	Gayriahlaki otel sahibi	“
10-122	Pevel Zesso namı diğer Joseph Schnaber	32	Rus	Güreşçi	“
10-123	Nathan Ispanis namı diğer Foti	55	Avusturya	Turist rehberi	
10-124	Moses Zelman	36	Rus	Tiyatro sahibi	
10-125	Yanko Wilderman	43	Rumen	Kadın tedarikçisi	29 Ocak
10-126	Zissi Zerero Kelboch	35	Avusturya	Güreşçi	
10-127	David Aaron Goldenshloib	27	Rus	Şapkacı	29 Ocak
10-129	Abraham Versa Ishmil namı				

diğer Abraham Samuel	29	“	Seyyar satıcı	“
10-131 Aaron Nahman namı				
diğer Bako	50	“	Tuhafiyeci	
10-132 Victor Joseph Chocklan	22	“	Terzi	29 Ocak
10-133 Libo Caviash namı				
diğer Harris	51	Rumen	Kahvehane sahibi	“
10-134 Haim Isaac	23	Rus	Berber	“
10-135 Zellich Ketsi Cabel	57	Avusturya	Alkollü içki taciri	
10-136 MİCHAEL MOSES SALOMOVİTZ namı diğer				
MİCHAEL PASHA	63	Osmanlı	-----	29 Ocak
10-138 Ishmael Berkov Kisman	29	Rus	Güreşçi	“
10-151 Alexander Paul Cotch- koff	27	Rus	Güreşçi	31 Ocak
10-172 Mehmed Ali Hassan	40	Osmanlı	Rus Konsolosluğu kavas	29 Ocak
10-181 Asher Grunberg namı				
diğer Jack Friedman	33	Rumen	Kunduracı	3 Ocak
10-182 Moses Israel Gutman	63	Osmanlı	Pezevenk	
10-183 Adolph Alezander Gan- ton	39	Rumen	Aktör	3 Şubat
10-189 Rosa namı diğer Yasse Peyker	23	Rus	Umumhane işleticisi	4Şubat
10-190 Amelia Jean Kristico	29	Rumen	Umumhane işleticisi	“
10-196 David Moses Salimkoff	35	Osmanlı	Kahvehane sahibi	
10-197 Nahoum Azrak namı diğer Abraham Luca	33	Osmanlı	Simsar	
10-198 Jeannette Joseph namı diğer Pashter namı diğer Ame	25	Rumen	-----	
10-199 DAVID FELKEN		ARJANTİN	BEYAZ KÖLE TACİRİ	18 Ocak
10-200 LORA FELKEN		ARJANTİN	BEYAZ KÖLE TACİRİ	“
10-201 ARTASTİNA NAMI DİĞER				

	ARTMASTİNA NAMI DİĞER			UMUMHANE	
	AGOSTİNA GHİOEVE	43	RUMEN	İŞLETİCİSİ	31 Ocak
10-202	ESTHER HAİM DİCK	38	RUMEN	UMUMHANE	
				İŞLETİCİSİ	
10-203	BASSİ BROKSCHOVATZ	44	OSMANLI	UMUMHANE	
				İŞLETİCİSİ	
10-204	LİZA ISRAEL HALKON		OSMANLI	UMUMHANE	
				İŞLETİCİSİ	
10-215	Sally Ershi Wolff	40	Osmanlı	Umumhane işleticisi	
10-216	Adolph Hirsh namı diğer Atsa Kelbert	42	Avusturya	Kuru gıda	
10-229	Manol Joseph namı diğer Shukri, namı diğer Marino, namı diğer Malo Petrovitch	42	İngiliz	Pezevenk	11 Şubat
10-231	JUDA JACOB MEHMED namı diğer PİL	51	RUS	ZANGOÇ	31 Ocak
10-248	Simon Solomon Friedman	22	Rumen	-----	
10-271	Michael Moses Novak Namı diğer Milak	50	“	Fırıncı	
10-272	Liba Yankovitch namı diğer Liza Leib	26	Rumen	Umumhane işleticisi	11 Şubat
10-287	Constantin Tito Griforsco	22	“	Pezevenk	“
10-450	Anton Yanni Hardovelli	26	Yunan	Pezevenk	
10-453	Gardina Gastano di Giuseppe	31	İtalyan	Duvarcı	
10-454	Carlo Philip Lassala	27	“	Duvarcı	
10-581	Hacı Miriam Serkis	26	Osmanlı	-----	

10-585	Haikazar Manook	26	Osmanlı	Avukat memuru	
10-630	Gotha Alter	39	Avusturya	Umumhane işleticisi	
10-734	İhsan		OSMANLI	Yaklaşık bir yıl önce Amerika'ya Clara adında bir kız gönderdi	
5-583	Mayer David Gaster	30	Rus	Pezevenk	
9-826	Moses Etchik	26	"	Berber/Pezevenk	18 Ocak

Uyruklara göre Dağılım

Rus	: 100
Rumen	: 23
Avusturya	: 10
Osmanlı	: 18
Yunan	: 5
Pers	: 1
İngiliz	: 4
İtalyan	: 3
Brezilya	: 1
Fransız	: 1
Arjantin	: 2

Not:

- En ünlü olanların isimleri büyük harflerle yazılmıştır.
- Referans numaraları fotoğraflarda yer alan numaralardır.
- 10-136 sırada yer alan Michael Moses Salomovitz, namı diğer Michael Paşa'nın Osmanlı casusu olduğu ileri sürüldü. Bu iddianın yer aldığı risaleye ise hiçbir yerde rastlanmadı: Albert Ettiges, *Michael Salomonovich, Chef des Marchands d'Esclaves et Agent de Police Secrète à Constantinople*, Zürih, 1901, zikreden Edward J. Bristow, a.g.e., s. 185, dn. 11.

Kaynak: NARA, RG59, 24 Mart 1915 tarih ve 867.1152/3 sayılı belge.

Ercümend Ekrem Talu'nun 1910'lu yıllarda İstanbul'da hayatı yansıtan *Papeloğlu* romanında *Aşkenaz* fahişeler:

“İşte, meşhur Galata'nın yatsıdan sonra, arzylediği manzara bu idi. Ve tarihe aşına olmıyan Türkler; bir Lehistan'ın mevcudiyetini o zamanlar ancak bu sokaklara devam ile öğrenirlerdi. Zira o vakitler Rus ve Avusturya işgalinde bulunan Lehistan, memleketimize ihracat malı olarak, yalnız bu bedbaht kadınları sevkederdi. Bunların çoğu Tarnopol, Lemberg, Vilno taraflarından gelme Yahudilerdi. Kendilerine mahsus garip, kaba bir şiveleri, Almanca'ya pek benzeyen bir de Lehçe'leri vardı. Hepsi (r) leri (ğ) gibi telaffuz ederler, müşteriye şiveleriyle eğlendirirlerdi.”⁶⁶

⁶⁶ Ercümend Ekrem Talu, *Papeloğlu*, Semih Lütü Matbaa ve Kitabevi, 1938, s. 52.